Κοινοτικό πλαίσιο σχετικά με τις κρατικές ενισχύσεις για την προστασία του περιβάλλοντος

(2001/C 37/03)

Α. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

1. Η Επιτροπή θέσπισε το 1994 τους κοινοτικούς κανόνες για τις κρατικές ενισχύσεις υπέρ της προστασίας του περιβάλλοντος ([1]), του οποίου η ισχύς έληγε στις 31 Δεκεμβρίου 1999. Σύμφωνα με το σημείο 4.3, η Επιτροπή επανεξέτασε το εν λόγω πλαίσιο το 1996 και κατέληξε στο συμπέρασμα ότι δεν χρειαζόταν να επιφέρει τροποποιήσεις πριν από την λήξη της ισχύος του. Στις 22 Δεκεμβρίου 1999, η Επιτροπή αποφάσισε να παρατείνει την ισχύ του πλαισίου αυτού μέχρι τις 30 Ιουνίου 2000 ([2]). Στις 28 Ιουνίου 2000, η Επιτροπή αποφάσισε να παρατείνει την ισχύ του πλαισίου αυτού μέχρι τις 31 Δεκεμβρίου 2000 ([3]).

2. Μετά τη θέσπιση των κανόνων αυτών το 1994, οι δράσεις στον τομέα του περιβάλλοντος σημειώνουν ταχεία εξέλιξη, όχι μόνο χάρη στις πρωτοβουλίες που αναλαμβάνονται από τα κράτη μέλη και την Κοινότητα, αλλά και σε παγκόσμιο επίπεδο, ιδίως μετά τη σύναψη του Πρωτοκόλλου του Κιότο. Οι παρεμβάσεις των κρατών μελών είναι, για παράδειγμα, περισσότερες στον τομέα της ενέργειας και λαμβάνουν διάφορες μορφές οι οποίες μέχρι σήμερα είχαν ελάχιστα χρησιμοποιηθεί, ιδίως φορολογικές εκπτώσεις ή απαλλαγές. Επίσης, τείνουν να δημιουργηθούν νέες μορφές λειτουργικών ενισχύσεων. Κατά συνέπεια, είναι αναγκαία η θέσπιση ενός νέου πλαισίου, ώστε τα κράτη μέλη και οι επιχειρήσεις να γνωρίζουν τα κριτήρια που θα εφαρμόζει η Επιτροπή για να κρίνει κατά πόσον οι ενισχύσεις που προτίθενται να χορηγήσουν τα κράτη μέλη συμβιβάζονται ή όχι με την κοινή αγορά.

3. Σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 6 της συνθήκης ΕΚ, η πολιτική που ακολουθεί η Επιτροπή για τον έλεγχο των ενισχύσεων στον τομέα του περιβάλλοντος πρέπει να χαράσσεται λαμβάνοντας υπόψη τους στόχους της περιβαλλοντικής πολιτικής, ιδίως όσον αφορά την προώθηση μιας βιώσιμης ανάπτυξης. Συνεπώς, η πολιτική ανταγωνισμού και η πολιτική περιβάλλοντος δεν βρίσκονται σε ανταγωνιστική σχέση μεταξύ τους αλλά οι απαιτήσεις της προστασίας του περιβάλλοντος πρέπει να ενσωματώνονται στον ορισμό και την εφαρμογή της πολιτικής ανταγωνισμού, προκειμένου ιδίως να προωθηθεί μία βιώσιμη ανάπτυξη ([4]).

4. Ωστόσο, το γεγονός ότι λαμβάνονται μακροπρόθεσμα υπόψη οι περιβαλλοντικές επιταγές δεν σημαίνει ότι μπορεί να επιτραπεί κάθε ενίσχυση. Πρέπει για το σκοπό αυτό να λαμβάνονται υπόψη οι επιπτώσεις των ενισχύσεων όσον αφορά τη βιώσιμη ανάπτυξη και την πλήρη εφαρμογή της αρχής «ο ρυπαίνων πληρώνει». Ορισμένες ενισχύσεις υπάγονται αναμφισβήτητα σ' αυτή την κατηγορία, ιδιαίτερα καθόσον επιτρέπουν την επίτευξη υψηλού επιπέδου προστασίας του περιβάλλοντος, χωρίς να είναι αντίθετες με την εσωτερίκευση του κόστους. Αντίθετα, ορισμένες ενισχύσεις, εκτός από τις αρνητικές συνέπειές τους στις συναλλαγές μεταξύ των κρατών μελών και στον ανταγωνισμό, μπορεί να είναι αντίθετες προς την αρχή «ο ρυπαίνων πληρώνει» και να συνιστούν τροχοπέδη για τη βιώσιμη ανάπτυξη. Αυτό μπορεί να ισχύει, για παράδειγμα, για ορισμένες ενισχύσεις που έχουν ως αποκλειστικό προορισμό να υποβοηθήσουν τη προσαρμογή σε νέα κοινοτικά υποχρεωτικά πρότυπα.

5. Στο παρόν πλαίσιο, επομένως, η ανάλυση της Επιτροπής συνίσταται στο να προσδιοριστεί κατά πόσον και υπό ποιους όρους οι κρατικές ενισχύσεις μπορούν να θεωρηθούν αναγκαίες για την εξασφάλιση της προστασίας του περιβάλλοντος και της βιώσιμης ανάπτυξης χωρίς να έχουν δυσανάλογες επιπτώσεις στον ανταγωνισμό και την οικονομική ανάπτυξη. Στην ανάλυση αυτή πρέπει να ληφθούν υπόψη τα διδάγματα που προέκυψαν από την εφαρμογή του πλαισίου του 1994 και οι αλλαγές που επήλθαν από τότε στην περιβαλλοντική πολιτική.

Β. ΟΡΙΣΜΟΙ ΚΑΙ ΠΕΔΙΟ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ

6. Έννοια της προστασίας του περιβάλλοντος: Σύμφωνα με το παρόν πλαίσιο, η Επιτροπή θεωρεί ως προστασία του περιβάλλοντος κάθε ενέργεια που αποσκοπεί στην αποκατάσταση ή την πρόληψη βλαβών στο φυσικό περιβάλλον ή τους φυσικούς πόρους, ή στην ενθάρρυνση της ορθολογικής χρησιμοποίησης των πόρων αυτών.

Η Επιτροπή θεωρεί ότι οι δράσεις υπέρ της εξοικονόμησης ενέργειας και των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας αποτελούν επίσης δράσεις υπέρ της προστασίας του περιβάλλοντος. Ως δράσεις υπέρ της εξοικονόμησης ενέργειας, θεωρούνται κυρίως οι δράσεις που επιτρέπουν στις επιχειρήσεις να περιορίσουν την κατανάλωση της ενέργειας που χρησιμοποιούν στον κύκλο της παραγωγής τους. Ο σχεδιασμός και η κατασκευή μηχανημάτων ή μέσων μεταφοράς που έχουν λιγότερη κατανάλωση φυσικών πόρων, δεν καλύπτονται από το παρόν πλαίσιο. Τα μέτρα που λαμβάνονται μέσα σε εργοστάσια ή άλλες εγκαταστάσεις παραγωγής και έχουν ως στόχο την αύξηση της ασφάλειας ή της υγιεινής είναι σημαντικά και μπορούν ενδεχομένως να θεωρηθούν επιλέξιμα για ορισμένες ενισχύσεις, αλλά δεν εμπίπτουν στο πλαίσιο αυτό.

Έννοια της εσωτερίκευσης των δαπανών: Στο παρόν έγγραφο, ως εσωτερίκευση των δαπανών θα πρέπει να νοηθεί η ανάγκη να συμπεριλαμβάνουν οι επιχειρήσεις στις δαπάνες παραγωγής τους, το σύνολο των δαπανών που συνδέονται με την προστασία του περιβάλλοντος.

Αρχή «ο ρυπαίνων πληρώνει»: Αρχή σύμφωνα με την οποία οι δαπάνες για την καταπολέμηση της ρύπανσης πρέπει να καταλογίζονται στους ρυπαίνοντες που τις προκαλούν.

Ρυπαίνων: Ο ρυπαίνων είναι εκείνος που υποβαθμίζει άμεσα ή έμμεσα το περιβάλλον ή δημιουργεί συνθήκες που καταλήγουν στην υποβάθμισή του ([5]).

([1]) ΕΕ C 72 της 10.03.1994, σ. 3.

([2]) ΕΕ C 14 της 19.01.2000, σ. 8.

([3]) ΕΕ C 184 της 01.07.2000, σ. 25.

([4]) Η βούληση της Επιτροπής να εξασφαλίσει την ενσωμάτωση της περιβαλλοντικής πολιτικής στις άλλες πολιτικές υπενθυμίζεται επίσης στην «Έκθεση της Κολωνίας σχετικά με την ενσωμάτωση των περιβαλλοντικών απαιτήσεων» της 26ης Μαΐου 1999, καθώς και στην έκθεσή της προς το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Ελσίνκι σχετικά με την ενσωμάτωση των περιβαλλοντικών προβλημάτισμών και της βιώσιμης ανάπτυξης στις άλλες πολιτικές [SEC(1999) 1941], τελικό.

([5]) Σύσταση του Συμβουλίου της 3ης Μαρτίου 1975 περί καταλογισμού του κόστους και παρέμβασης των δημόσιων αρχών στον τομέα του περιβάλλοντος. ΕΕ L 194 της 25.7.1975, σ. 1.

Τιμολόγηση με βάση το κόστος: έννοια σύμφωνα με την οποία στις τιμές των εμπορευμάτων ή των υπηρεσιών ενσωματώνονται οι εξωτερικές δαπάνες που συνδέονται με τις αρνητικές επιπτώσεις που έχει η παραγωγή τους και η εμπορία τους για το περιβάλλον.

Κοινοτικό πρότυπο: υποχρεωτικό κοινοτικό πρότυπο που καθορίζει τα επίπεδα που πρέπει να επιτευχθούν όσον αφορά το περιβάλλον, καθώς και την υποχρέωση, κατ' εφαρμογή του κοινοτικού δικαίου, χρησιμοποίησης του καλύτερου διαθέσιμου τεχνικού μέσου που δεν συνεπάγεται υπερβολικές δαπάνες (βέλτιστες διαθέσιμες τεχνικές, best available techniques, BAT) ([6]).

Ανανεώσιμες πηγές ενέργειας: οι μη ορυκτές ανανεώσιμες πηγές ενέργειας: αιολική, ηλιακή, γεωθερμική, κυματική, παλιρροϊκή ενέργεια, υδροηλεκτρικές εγκαταστάσεις δυναμικού κάτω των 10 MW και βιομάζα, ήτοι τα προϊόντα της γεωργίας και της δασοκομίας, τα φυτικά απόβλητα που προέρχονται από τη γεωργία, τη δασοκομία και τη βιομηχανία τροφίμων, τα ακατέργαστα απόβλητα ξυλείας και φελλού ([7]).

Ηλεκτρική ενέργεια από ανανεώσιμες πηγές ενέργειας: η ηλεκτρική ενέργεια που παράγεται από εγκαταστάσεις που χρησιμοποιούν αποκλειστικά ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, καθώς και το τμήμα ηλεκτρικής ενέργειας που παράγεται από ανανεώσιμες πηγές ενέργειας σε υβριδικές εγκαταστάσεις που χρησιμοποιούν τις κλασσικές πηγές ενέργειας, ιδίως για βοηθητικούς σκοπούς ([8]).

Περιβαλλοντικός φόρος: μια εισφορά θεωρείται *περιβαλλοντική* όταν η φορολογητέα βάση της έχει σαφώς αρνητική επίδραση επί του περιβάλλοντος. Μια εισφορά θα μπορούσε ωστόσο να χαρακτηριστεί ως περιβαλλοντική εάν η επίδρασή της επί του περιβάλλοντος είναι λιγότερο σαφής, αλλά παρόλα αυτά αναμφισβήτητα αισθητή. Σε γενικές γραμμές, εναπόκειται στο κράτος μέλος να αποδείξει την εκτιμώμενη περιβαλλοντική επίδραση της εισφοράς που επιβάλλει [. . .]. ([9]).

7. Πεδίο εφαρμογής: το παρόν πλαίσιο εφαρμόζεται στις ενισχύσεις ([10]) που αποσκοπούν στην εξασφάλιση της προστασίας του περιβάλλοντος σε όλους τους τομείς που διέπει η συνθήκη ΕΚ, περιλαμβανομένων και εκείνων που υπάγονται σε ειδικούς κοινοτικούς κανόνες περί κρατικών ενισχύσεων (μεταποίηση χάλυβα ([11]), ναυπηγικές εργασίες, αυτοκίνητα οχήματα, συνθετικές ίνες, μεταφορές και αλιεία), εκτός από τον τομέα που καλύπτεται από τις κοινοτικές κατευθυντήριες γραμμές για τις κρατικές ενισχύσεις στον τομέα της γεωργίας ([12]). Οι διατάξεις του παρόντος πλαισίου εφαρμόζονται στους κλάδους της αλιείας και της υδατοκαλλιέργειας, με την επιφύλαξη της εφαρμογής των διατάξεων του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 2792/1999 του Συμβουλίου, της 17ης Δεκεμβρίου 1999 ([13]), για καθορισμό των λεπτομερών κανόνων και ρυθμίσεων σχετικά με την κοινοτική διαρθρωτική βοήθεια στον τομέα της αλιείας, και των κατευθυντήριων γραμμών για την εξέταση των κρατικών ενισχύσεων στον κλάδο της αλιείας και της υδατοκαλλιέργειας ([14]). Οι κρατικές ενισχύσεις στην έρευνα και την ανάπτυξη στον τομέα του περιβάλλοντος εμπίπτουν στις διατάξεις του κοινοτικού πλαισίου των κρατικών ενισχύσεων στην έρευνα και ανάπτυξη ([15]). Επίσης, η Επιτροπή θεωρεί ότι οι ενισχύσεις για δραστηριότητες κατάρτισης στον τομέα του περιβάλλοντος δεν έχουν κάποια ιδιαιτερότητα που να δικαιολογεί ειδική αντιμετώπιση. Η Επιτροπή, επομένως, θα εξετάζει τις ενισχύσεις αυτές σύμφωνα με τις διατάξεις του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 68/2001 της Επιτροπής της 12ης Ιανουαρίου 2001 σχετικά με την εφαρμογή των άρθρων 87 και 88 της συνθήκης στις ενισχύσεις για επαγγελματική εκπαίδευση ([16]).

Δυνάμει του άρθρου 3 της απόφασης της Επιτροπής αριθ. 2496/96/ΕΚΑΧ της 18ης Δεκεμβρίου 1996 σχετικά με τη θέσπιση κοινοτικών κανόνων για τις ενισχύσεις προς τη βιομηχανία σιδήρου και χάλυβα ([17]) οι ενισχύσεις υπέρ της προστασίας του περιβάλλοντος στον τομέα σιδήρου και χάλυβα θα συνεχίσουν να εξετάζονται σύμφωνα με τους κανόνες για τις κρατικές ενισχύσεις υπέρ της προστασίας του περιβάλλοντος όπως αυτοί δημοσιεύθηκαν στην Επίσημη Εφημερίδα C 72 της 10ης Μαρτίου 1994, μέχρι την εκπνοή της συνθήκης ΕΚΑΧ.

Οι διατάξεις των εν λόγω κανόνων δεν ισχύουν όσον αφορά τα αποτυχόντα έξοδα, που θα αποτελέσουν το αντικείμενο ειδικού κειμένου ([18]). Η Επιτροπή υπενθυμίζει ότι δυνάμει των διατάξεων του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 69/2001 της Επιτροπής της 12ης Ιανουαρίου 2001 για την εφαρμογή των διατάξεων των άρθρων 87 και 88 της συνθήκης ΕΚ στις ενισχύσεις ήσσονος σημασίας ([19]) οι ενισχύσεις που δεν υπερβαίνουν τα 100 000 ευρώ και χορηγούνται για μία επιχείρηση σε διάστημα τριών ετών δεν υπόκεινται στις διατάξεις του άρθρου 87. Σε κάθε περίπτωση, οι εν λόγω διατάξεις δεν ισχύουν στους τομείς της γεωργίας, της αλιείας, των μεταφορών και στους τομείς που καλύπτονται από τη συνθήκη ΕΚΑΧ.

([6]) Η έννοια των «βέλτιστων διαθέσιμων τεχνικών» (BAT) εισήχθη στην κοινοτική νομοθεσία από την οδηγία 76/464/ΕΟΚ του Συμβουλίου όσον αφορά τη ρύπανση που προκαλείται από ορισμένες επικίνδυνες ουσίες που εκχέονται στο υδάτινο περιβάλλον της Κοινότητας, και επαναλαμβάνεται, ελαφρά τροποποιημένη, στην οδηγία 84/360/ΕΟΚ του Συμβουλίου σχετικά με την καταπολέμηση της ατμοσφαιρικής ρύπανσης από βιομηχανικές εγκαταστάσεις. Η οδηγία 96/61/ΕΟΚ σχετικά με την ολοκληρωμένη πρόληψη και έλεγχο της ρύπανσης (οδηγία «IPPC») αναπτύσσει και επιβεβαιώνει την εν λόγω έννοια. Το πεδίο εφαρμογής της οδηγίας «IPPC» καλύπτει τις βιομηχανικές εγκαταστάσεις με υψηλό δυναμικό ρύπανσης. Όσον αφορά τις νέες εγκαταστάσεις ή τις συνολικές τροποποιήσεις ήδη υπάρχουσας εγκατάστασης, η οδηγία ισχύει από τον Νοέμβριο του 1999. Οι ήδη υπάρχουσες εγκαταστάσεις πρέπει να συμμορφώνονται με τους κανόνες της οδηγίας «IPPC» πριν τον Οκτώβριο του 2007. Μέχρι την εν λόγω ημερομηνία παραμένουν σε ισχύ οι διατάξεις σχετικά με την έννοια των BAT των δύο προαναφερθεισών οδηγιών. Κατά γενικό κανόνα, τα συγκεκριμένα πρότυπα, δηλ. τα όρια εκπομπής ή κατανάλωσης βάσει της χρησιμοποίησης των βέλτιστων διαθέσιμων τεχνικών δεν καθορίζονται από την Κοινότητα αλλά από τις εθνικές αρχές.

([7]) Ο ορισμός αυτός περιλαμβάνεται στην πρόταση της Επιτροπής για οδηγία του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την προαγωγή της ηλεκτρικής ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές στην εσωτερική αγορά ηλεκτρικής ενέργειας (ΕΕ C 311 της 31.10.2000, σ. 320). Όταν η εν λόγω οδηγία εγκριθεί από το Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο, η Επιτροπή θα εφαρμόσει τον ορισμό που περιλαμβάνεται στο τελικό κείμενο.

([8]) Ίδιες παρατηρήσεις με την υποσημείωση 7.

([9]) Ανακοίνωση της Επιτροπής «Περιβαλλοντικοί φόροι και επιβαρύνσεις στην ενιαία αγορά» COM(97) 9 τελικό της 26ης Μαρτίου 1997.

([10]) Το αντικείμενο του παρόντος πλαισίου δεν είναι να προσδιορίσει την έννοια της κρατικής ενίσχυσης. Η εν λόγω έννοια απορρέει από τις διατάξεις του άρθρου 87 παράγραφος 1, της συνθήκης και τη νομολογία του Δικαστηρίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων και του Πρωτοδικείου.

([11]) Εντός των ορίων των διατάξεων της τρίτης παραγράφου του παρόντος σημείου.

([12]) ΕΕ C 28 της 1.2.2000, σ. 2.

([13]) ΕΕ L 337 της 30.12.1999, σ. 10.

([14]) ΕΕ C 100 της 23.7.1997, 12. Η Επιτροπή υπενθυμίζει ότι το παρόν πλαίσιο αφορά αποκλειστικά τις ενισχύσεις υπέρ του περιβάλλοντος, με την επιφύλαξη της εφαρμογής άλλων κοινοτικών διατάξεων στον τομέα των κρατικών ενισχύσεων, εντός των ορίων των κανόνων σώρευσης που αναφέρονται στο σημείο 72 του παρόντος πλαισίου.

([15]) ΕΕ C 45 της 17.2.1996, σ. 5.

([16]) ΕΕ L 10 της 13.1.2001, σ. 20.

([17]) ΕΕ L 338 της 28.12.1996, σ. 42.

([18]) Ως αποτυχόντα έξοδα νοούνται τα έξοδα που οι επιχειρήσεις πρέπει να επωμισθούν λόγω υποχρεώσεων τις οποίες ανέλαβαν και δεν μπορούν πλέον να εκπληρώσουν λόγω της ελευθέρωσης του συγκεκριμένου τομέα.

([19]) ΕΕ L 10 της 13.1.2001, σ. 30.

Γ. **ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΛΕΓΧΟΥ ΤΩΝ ΕΝΙΣΧΥΣΕΩΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ**

8. Κατά τις δεκαετίες του 1970 και του 1980, η κοινοτική πολιτική για το περιβάλλον χαρακτηρίστηκε από μια κατά βάση επανορθωτική αντιμετώπιση των προβλημάτων. Το βάρος δινόταν κυρίως στην θέσπιση προτύπων που αφορούσαν τις κύριες πτυχές της πολιτικής περιβάλλοντος.

9. Με το πέμπτο κοινοτικό πρόγραμμα δράσης για το περιβάλλον με τίτλο: «Προς μια βιώσιμη ανάπτυξη», που εγκρίθηκε το 1992 ([20]), σημειώνεται μια ρήξη με την προσέγγιση αυτή. Τονίζεται η ανάγκη να ασκείται στο εξής μια μακροπρόθεσμη πολιτική με στόχο την προώθηση μιας βιώσιμης ανάπτυξης. Στόχος είναι να συμβιβαστεί, σε μακροπρόθεσμη βάση, η ανάπτυξη της ευρωπαϊκής οικονομίας με τις επιταγές της προστασίας του περιβάλλοντος. Το άρθρο 6 της συνθήκης ΕΚ, όπως τροποποιήθηκε από τη συνθήκη του Άμστερνταμ, ορίζει σαφώς ότι η κοινοτική δράση δεν πρέπει πλέον να περιορίζεται στην αντίδραση έναντι των περιβαλλοντικών προβλημάτων, αλλά οι απαιτήσεις της περιβαλλοντικής προστασίας πρέπει να ενταχθούν στον καθορισμό και την εφαρμογή των κοινοτικών πολιτικών και δράσεων και να ενθαρρυνθεί η ενεργός συμμετοχή των κοινωνικοοικονομικών παραγόντων.

10. Το άρθρο 174 της συνθήκης προβλέπει επίσης ότι η πολιτική της Κοινότητας πρέπει να βασίζεται στην αρχή «ο ρυπαίνων πληρώνει». Οι δαπάνες που συνδέονται με την περιβαλλοντική προστασία πρέπει να βαρύνουν τις επιχειρήσεις όπως και οι άλλες δαπάνες παραγωγής. Για την άσκηση αυτής της πολιτικής, η Κοινότητα πρέπει να στηρίζεται σε μια σειρά πράξεων: τις κανονιστικές ρυθμίσεις, και ιδίως τη θέσπιση προτύπων, αλλά και τις εκούσιες συμφωνίες ή οικονομικά μέσα.

11. Η Επιτροπή κατάρτισε το 1996 μια έκθεση για την πρόοδο εφαρμογής του πέμπτου κοινοτικού προγράμματος δράσης για το περιβάλλον. Στην έκθεση αυτή διαπιστώνεται ότι η συνολική στρατηγική και οι στόχοι του πέμπτου προγράμματος εξακολουθούν να ισχύουν. Η ενσωμάτωση των ζητημάτων προστασίας του περιβάλλοντος και βιώσιμης ανάπτυξης στις άλλες κοινοτικές πολιτικές έχει αδιαμφισβήτητα προχωρήσει. Ωστόσο, αυτό που δεν έγινε είναι μια πραγματική αλλαγή στη στάση όλων των ενδιαφερομένων μερών: πολιτικών αρχών, επιχειρήσεων, πολιτών. Πρέπει να αναπτυχθεί η έννοια της κοινής ευθύνης για το περιβάλλον και να ευαισθητοποιηθεί κάθε πολίτης για τη σημασία των ζητημάτων αυτών.

12. Κατά το 1999, η Επιτροπή προέβη σε μία συνολική αξιολόγηση του πέμπτου προγράμματος δράσης. Στην έκθεση αυτή διαπιστώνεται ότι, παρόλο που χάρη στο πέμπτο πρόγραμμα ευαισθητοποιήθηκαν περισσότερο τα ενδιαφερόμενα μέρη, οι πολίτες και οι παράγοντες άλλων κλάδων σχετικά με την ανάγκη για ενεργό επιδίωξη των στόχων που σχετίζονται με το περιβάλλον, η πρόοδος που πραγματοποιήθηκε στην αλλαγή των οικονομικών τάσεων και των συμπεριφορών που είναι επιζήμιες για το περιβάλλον, ήταν συνολικά ανεπαρκής.

13. Η έκθεση επισημαίνει επίσης ότι είναι όλο και περισσότερο προφανές ότι οι ζημίες που προκαλούνται στο περιβάλλον έχουν ένα κόστος για την κοινωνία στο σύνολό της και ότι, αντίστροφα, η δράση υπέρ του περιβάλλοντος μπορεί να έχει θετικές συνέπειες για την οικονομική ανάπτυξη, την απασχόληση και την ανταγωνιστικότητα και ότι η αποτελεσματική εφαρμογή της αρχής «ο ρυπαίνων πληρώνει» και η πλήρης εσωτερίκευση των περιβαλλοντικών δαπανών με την ανάληψή τους από τους ρυπαίνοντες εξακολουθούν να έχουν ουσιαστική σημασία ([21]).

14. Η πολιτική που ακολουθεί η Επιτροπή για τον έλεγχο των κρατικών ενισχύσεων υπέρ της προστασίας του περιβάλλοντος πρέπει, ως εκ τούτου, να ανταποκρίνεται σε δυο απαιτήσεις:

α) αφενός, να εξασφαλίζει την ανταγωνιστική λειτουργία των αγορών, προωθώντας παράλληλα την ολοκλήρωση της εσωτερικής αγοράς και την αύξηση της ανταγωνιστικότητας των επιχειρήσεων·

β) αφετέρου, να εξασφαλίζει την ενσωμάτωση των απαιτήσεων της προστασίας του περιβάλλοντος στον ορισμό και την εφαρμογή της πολιτικής ανταγωνισμού, ιδίως προκειμένου να προωθηθεί η βιώσιμη ανάπτυξη. Στο πλαίσιο αυτό, η Επιτροπή πιστεύει ότι η «εσωτερίκευση» των δαπανών αποτελεί στόχο προτεραιότητας. Η εν λόγω εσωτερίκευση μπορεί να επιτευχθεί με διάφορους τρόπους, χρησιμοποιώντας για παράδειγμα τα μέσα δράσης που βασίζονται στους νόμους της αγοράς ή σε μια κανονιστική προσέγγιση, και συνιστούν τα πιο αποτελεσματικά εργαλεία για την επίτευξη των στόχων που περιγράφονται ανωτέρω.

15. Η εσωτερίκευση των δαπανών συμβάλλει στην τιμολόγηση με βάση το κόστος, δεδομένου ότι οι οικονομικοί παράγοντες αποφασίζουν για τη διάθεση των χρηματοδοτικών πόρων τους σε συνάρτηση με τις τιμές των αγαθών και υπηρεσιών που επιθυμούν να αγοράσουν. Η έκθεση για την πρόοδο εφαρμογής του πέμπτου κοινοτικού προγράμματος υπογραμμίζει ότι αυτή η τιμολόγηση με βάση το κόστος δεν έχει επιτευχθεί, δεδομένου ότι οι τιμές δεν ανταποκρίνονται στις οικολογικές δαπάνες. Αυτό έχει ως συνέπεια να περιορίζονται οι δυνατότητες ευαισθητοποίησης των πολιτών σχετικά με τα ζητήματα αυτά, και ευνοεί την υπερεκμετάλλευση των φυσικών πόρων.

16. Η τιμολόγηση με βάση το κόστος σε όλα τα στάδια της οικονομικής διαδικασίας αποτελεί το καλύτερο μέσο ευαισθητοποίησης όλων των εμπλεκομένων στο κόστος της προστασίας του περιβάλλοντος. Οι κρατικές ενισχύσεις, εκτός από τις δυνητικά αρνητικές επιπτώσεις στις συναλλαγές και τον ανταγωνισμό, αντιβαίνουν κατά κανόνα στο στόχο αυτό της τιμολόγησης με βάση το κόστος, και επιτρέπουν σε ορισμένες επιχειρήσεις να περιορίζουν τεχνητά τις δαπάνες τους και να μην αποκαλύπτουν στους καταναλωτές το κόστος της περιβαλλοντικής προστασίας. Ως εκ τούτου, μακροπρόθεσμα, ορισμένες ενισχύσεις μπορεί να έρθουν σε αντίθεση με τους στόχους της βιώσιμης ανάπτυξης.

17. Σ' αυτή την κοινοτική πολιτική εντάσσεται και το κοινοτικό πλαίσιο κρατικών ενισχύσεων που εξέδωσε η Επιτροπή το 1994. Γενικά, η αρχή «ο ρυπαίνων πληρώνει» και η ανάγκη ανάληψης από τις επιχειρήσεις των δαπανών που συνδέονται με την περιβαλλοντική προστασία συνηγορούν κατ' αρχήν υπέρ της μη χορήγησης ενισχύσεων στις επιχειρήσεις.

18. Ωστόσο, το πλαίσιο ορίζει ότι μπορεί να δικαιολογηθεί η χορήγηση ενισχύσεων σε δύο περιπτώσεις:

α) υπό ορισμένες ειδικές συνθήκες δεν είναι ακόμη δυνατή η εξ ολοκλήρου ανάληψη των δαπανών από τις επιχειρήσεις και ως εκ τούτου οι ενισχύσεις μπορεί να αποτελέσουν κίνητρο για να προσαρμοσθούν οι επιχειρήσεις στα πρότυπα αποτελώντας έτσι «**προσωρινή εναλλακτική λύση**»·

([20]) ΕΕ C 138 της 17.5.1993, σ. 1.

([21]) Το περιβάλλον της Ευρώπης: ποιες θα είναι οι μελλοντικές κατευθύνσεις. Σφαιρική αξιολόγηση του προγράμματος της Ευρωπαϊκής Κοινότητας σχετικά με την πολιτική και τη δράση για το περιβάλλον και την αειφόρο ανάπτυξη «στόχος η αειφορία». COM(1999) 543 τελικό.

β) οι ενισχύσεις μπορεί επίσης να αποτελέσουν **κίνητρο** ώστε οι επιχειρήσεις να υπερβούν τα περιβαλλοντικά πρότυπα ή να προβούν σε πρόσθετες επενδύσεις με σκοπό να καταστήσουν λιγότερο ρυπογόνες τις εγκαταστάσεις τους.

19. Στους κοινοτικούς κανόνες για τις ενισχύσεις υπέρ της προστασίας του περιβάλλοντος του 1994, η Επιτροπή θεωρούσε ότι σε ορισμένες περιπτώσεις δεν είναι ακόμη δυνατή η πλήρης «εσωτερίκευση» των δαπανών, καθώς και ότι οι ενισχύσεις μπορεί να είναι απαραίτητες σε προσωρινή βάση. Από το 1994 έχουν, ωστόσο, μεσολαβήσει οι ακόλουθες μεταβολές:

α) Το πέμπτο κοινοτικό πρόγραμμα για το περιβάλλον, που βασίζεται ήδη στην αρχή «ο ρυπαίνων πληρώνει» και στην ανάγκη εσωτερίκευσης των δαπανών, εκδόθηκε πριν από μία επταετία στη διάρκεια της οποίας οι επιχειρήσεις είχαν την ευκαιρία να προσαρμοστούν στη σταδιακή εφαρμογή της αρχής.

β) Στην έκθεση της Επιτροπής του 1996 σχετικά με την πρόοδο εφαρμογής του προαναφερθέντος πέμπτου προγράμματος, καθώς και στην έκθεση συνολικής αξιολόγησης επαναβεβαιώνεται η ανάγκη να εξασφαλιστεί η εσωτερίκευση των δαπανών και η χρησιμοποίηση μέσων που βασίζονται στους μηχανισμούς της αγοράς για τη σημαντική βελτίωση του περιβάλλοντος.

γ) Η χρησιμοποίηση μέσων που βασίζονται στους μηχανισμούς της αγοράς και η τιμολόγηση με βάση το κόστος ενθαρρύνεται επίσης από το πρωτόκολλο του Κιότο σχετικά με τις κλιματικές μεταβολές.

20. Ως εκ τούτου, η Επιτροπή θεωρεί ότι η χορήγηση ενισχύσεων δεν πρέπει πλέον να χρησιμοποιείται ως υποκατάστατο για τη μη εσωτερίκευση των δαπανών. Για να λαμβάνονται μακροπρόθεσμα υπόψη οι περιβαλλοντικές επιταγές απαιτείται τιμολόγηση με βάση το κόστος και πλήρης εσωτερίκευση των δαπανών που συνδέονται με το περιβάλλον. Ως εκ τούτου, η Επιτροπή θεωρεί ότι η χορήγηση ενισχύσεων δεν δικαιολογείται πλέον σε περίπτωση επενδύσεων που προορίζονται απλώς για την τήρηση των υφισταμένων ή νέων κοινοτικών τεχνικών προτύπων. Πάντως, η Επιτροπή θεωρεί ότι για την αντιμετώπιση των ειδικών δυσχερειών που συναντούν οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις (ΜΜΕ), πρέπει να προβλεφθεί η δυνατότητα χορήγησης ενισχύσεων στις επιχειρήσεις αυτές προκειμένου να συμμορφωθούν με τους νέους κοινοτικούς κανόνες κατά τη διάρκεια τριών ετών από τη θέσπιση των εν λόγω κανόνων. Αντίθετα, μπορούν να αποδειχθούν χρήσιμες οι ενισχύσεις εκείνες οι οποίες αποτελούν κίνητρο για την επίτευξη ενός επιπέδου προστασίας υψηλότερου από το απαιτούμενο βάσει των κοινοτικών κανόνων. Τέτοια είναι η περίπτωση κατά την οποία ένα κράτος μέλος αποφασίζει να υιοθετήσει εθνικούς κανόνες πιο αυστηρούς από τους κοινοτικούς, επιτυγχάνοντας έτσι υψηλότερο επίπεδο προστασίας του περιβάλλοντος. Το ίδιο συμβαίνει, όταν μια επιχείρηση πραγματοποιεί επενδύσεις για την προστασία του περιβάλλοντος καθ' υπέρβαση των πλέον αυστηρών υφιστάμενων κοινοτικών προτύπων ή ελλείψει κοινοτικών προτύπων.

21. Αντίθετα, σε περίπτωση απλής τήρησης των υφιστάμενων ή νέων κοινοτικών τεχνικών προτύπων, η χορηγούμενη ενίσχυση δεν αποδεικνύεται ότι έχει αυτόν τον χαρακτήρα κινήτρου. Τα πρότυπα αποτελούν κανόνες κοινού δικαίου τους οποίους οφείλουν να τηρούν οι επιχειρήσεις και δεν χρειάζονται ενισχύσεις ως κίνητρο για την τήρηση του νόμου ([22]).

([22]) Με εξαίρεση τις ΜΜΕ, όπως ορίζει το σημείο 20 του παρόντος πλαισίου.

Ειδική περίπτωση του κλάδου της ενέργειας και των φορολογικών εκπτώσεων

22. Μετά την έκδοση του πλαισίου το 1994, ο τομέας της ενέργειας γνώρισε σημαντικές μεταβολές οι οποίες πρέπει να ληφθούν υπόψη.

23. Ορισμένα κράτη μέλη θέσπισαν, έχουν αρχίσει τη διαδικασία θέσπισης ή ενδέχεται να προβλέψουν τη θέσπιση φόρων που έχουν ευνοϊκές εκπτώσεις όσον αφορά την προστασία του περιβάλλοντος. Σε ορισμένες κατηγορίες επιχειρήσεων μπορούν να χορηγηθούν φορολογικές απαλλαγές ή εκπτώσεις, ώστε να μην βρεθούν αυτές σε δυσχερή θέση από άποψη ανταγωνισμού. Η Επιτροπή θεωρεί ότι τα μέτρα αυτά συνιστούν, κατά κανόνα, κρατικές ενισχύσεις κατά την έννοια του άρθρου 87 της συνθήκης. Ωστόσο, οι αρνητικές συνέπειες αυτών των ενισχύσεων μπορούν να αντισταθμιστούν από τα πλεονεκτήματα που συνεπάγεται η θέσπιση φόρων. Ως εκ τούτου, εάν χρειάζονται τέτοιου είδους παρεκκλίσεις για να εξασφαλιστεί η θέσπιση ή η διατήρηση φόρων που επιβάλλονται στο σύνολο των προϊόντων, η Επιτροπή θεωρεί ότι μπορούν να γίνουν δεκτές υπό ορισμένους όρους και για περιορισμένο χρονικό διάστημα. Το εν λόγω χρονικό διάστημα μπορεί να φθάσει τα δέκα έτη εφόσον τηρούνται οι απαραίτητες προϋποθέσεις. Στο τέλος της εν λόγω δεκαετίας, τα κράτη μέλη έχουν τη δυνατότητα να κοινοποιήσουν εκ νέου τα συγκεκριμένα μέτρα στην Επιτροπή, η οποία μπορεί να ακολουθήσει την ίδια προσέγγιση στο πλαίσιο της ανάλυσής της, λαμβάνοντας υπόψη τα θετικά αποτελέσματα όσον αφορά τη βελτίωση του περιβάλλοντος.

24. Κατά τα τελευταία χρόνια, τα κράτη μέλη έλαβαν επίσης μέτρα υπέρ της χρήσης ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, την οποία ενθαρρύνει η Κοινότητα λόγω των σημαντικών πλεονεκτημάτων που παρουσιάζει για το περιβάλλον. Κατά συνέπεια, η Επιτροπή κρίνει ότι όταν κάποια μέτρα υπέρ των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας και της συνδυασμένης παραγωγής θερμότητας και ηλεκτρισμού συνιστούν κρατικές ενισχύσεις υπάρχει η δυνατότητα έγκρισής τους υπό ορισμένες συνθήκες. Θα πρέπει ιδίως να εξασφαλισθεί ότι οι εν λόγω ενισχύσεις δεν αντιβαίνουν σε άλλες διατάξεις της συνθήκης, ή στη νομοθεσία που απορρέει από αυτήν.

Δ. ΣΧΕΤΙΚΗ ΣΗΜΑΣΙΑ ΤΩΝ ΕΝΙΣΧΥΣΕΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ

25. Τα δεδομένα που συγκεντρώθηκαν στο πλαίσιο της όγδοης έκθεσης για τις κρατικές ενισχύσεις στην Ευρωπαϊκή Ένωση ([23]) δείχνουν ότι μεταξύ 1996 και 1998, οι ενισχύσεις για την προστασία του περιβάλλοντος αντιστοιχούσαν κατά μέσο όρο μόνο στο 1,85% του συνολικού ποσού των ενισχύσεων που χορηγήθηκαν στον κλάδο της μεταποίησης και στον τομέα των υπηρεσιών.

26. Κατά το διάστημα 1994/1999, το μεγαλύτερο μέρος των ενισχύσεων για την προστασία του περιβάλλοντος χορηγήθηκε υπό μορφή επιχορηγήσεων. Αναλογικά, οι άλλες μορφές ενισχύσεων: δάνεια με επιδοτούμενο επιτόκιο, κρατικές εγγυήσεις . . . χρησιμοποιήθηκαν ελάχιστα.

27. Όσον αφορά τους κλάδους στους οποίους χορηγήθηκαν ενισχύσεις, κατά την περίοδο 1998-1999, διαπιστώνεται μία αύξηση των παρεμβάσεων στον τομέα της ενέργειας, είτε πρόκειται για ενισχύσεις υπέρ της εξοικονόμησης ενέργειας είτε για την προώθηση της χρήσης νέων ή ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, ιδίως με τη μορφή οικολογικών φόρων.

([23]) COM(2000) 205 τελικό, σ. 12.

Ε. ΓΕΝΙΚΟΙ ΟΡΟΙ ΕΓΚΡΙΣΗΣ ΕΝΙΣΧΥΣΕΩΝ ΥΠΕΡ ΤΗΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΤΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ

Ε.1. Επενδυτικές ενισχύσεις

Ε.1.1. *Μεταβατικές επενδυτικές ενισχύσεις υπέρ των ΜΜΕ για να συμμορφωθούν με τους νέους κοινοτικούς κανόνες*

28. Επί τρία έτη από τη θέσπιση νέων υποχρεωτικών κοινοτικών προτύπων, μπορούν να εγκριθούν επενδυτικές ενισχύσεις υπέρ των ΜΜΕ σε ποσοστό μέχρι 15 % ακαθάριστο των επιλέξιμων δαπανών, προκειμένου να συμμορφωθούν με τα νέα αυτά πρότυπα.

Ε.1.2. *Γενικοί όροι έγκρισης επενδυτικών ενισχύσεων για την υπέρβαση κοινοτικών προτύπων*

29. Οι επενδυτικές ενισχύσεις που επιτρέπουν στις επιχειρήσεις να υπερβούν τα ισχύοντα κοινοτικά πρότυπα, μπορούν να εγκριθούν σε ποσοστό μέχρι 30 % ακαθάριστο των επιλέξιμων επενδυτικών δαπανών, όπως αυτές ορίζονται στο σημείο 37 κατωτέρω. Οι εν λόγω όροι ισχύουν επίσης σε περίπτωση που οι επιχειρήσεις πραγματοποιούν επενδύσεις ελλείψει υποχρεωτικών κοινοτικών προτύπων, καθώς και σε περίπτωση που οι επιχειρήσεις πρέπει να πραγματοποιήσουν τις επενδύσεις για να συμμορφωθούν με εθνικά πρότυπα τα οποία είναι αυστηρότερα από τα κοινοτικά.

Ε.1.3. *Επενδύσεις στον τομέα της ενέργειας*

30. Οι επενδύσεις για την εξοικονόμηση ενέργειας όπως αυτή ορίζεται στο σημείο 6, εξομοιώνονται με επενδύσεις υπέρ της προστασίας του περιβάλλοντος. Οι εν λόγω επενδύσεις παίζουν πράγματι σημαντικό ρόλο για την επίτευξη, από οικονομική άποψη, των κοινοτικών στόχων στον τομέα του περιβάλλοντος ([24]). Κατά συνέπεια, αυτές οι επενδύσεις μπορούν να επωφεληθούν επενδυτικών ενισχύσεων με βασικό συντελεστή 40 % των επιλέξιμων δαπανών.

31. Οι επενδύσεις υπέρ της συνδυασμένης παραγωγής ηλεκτρισμού και θερμότητας μπορούν επίσης να τύχουν της εφαρμογής των διατάξεων του παρόντος πλαισίου, εάν αποδεικνύεται ότι ευνοούν την προστασία του περιβάλλοντος, είτε επειδή η απόδοση μετατροπής ([25]) είναι ιδιαίτερα υψηλή, είτε επειδή τα μέτρα αυτά επιτρέπουν τον περιορισμό της κατανάλωσης ενέργειας, είτε επειδή η διαδικασία παραγωγής επιφέρει μικρότερη βλάβη στο περιβάλλον. Για το θέμα αυτό, η Επιτροπή θα λάβει ιδίως υπόψη της το είδος πρωτογενούς ενέργειας που χρησιμοποιήθηκε κατά τη διαδικασία παραγωγής. Πρέπει επίσης να ληφθεί υπόψη το γεγονός ότι η αυξημένη χρησιμοποίηση ενέργειας από τη συνδυασμένη παραγωγή ηλεκτρισμού και θερμότητας αποτελεί κοινοτική προτεραιότητα στον τομέα του περιβάλλοντος ([26]). Κατά συνέπεια, αυτές οι επενδύσεις μπορούν να επωφεληθούν επενδυτικών ενισχύσεων με βασικό συντελεστή 40 % των επιλέξιμων δαπανών.

32. Οι επενδύσεις υπέρ των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας εξομοιώνονται με τις επενδύσεις υπέρ του περιβάλλοντος που πραγματοποιούνται ελλείψει υποχρεωτικών κοινοτικών προτύπων. Πρέπει, επίσης, να λαμβάνεται υπόψη το γεγονός ότι τα μέτρα υπέρ της χρησιμοποίησης αυτών των μορφών ενέργειας αποτελούν μια από τις προτεραιότητες της Κοινότητας στον τομέα του περιβάλλοντος ([27]). Πρόκειται για μακροπρόθεσμες δράσεις που πρέπει να τύχουν της μεγαλύτερης δυνατής υποστήριξης. Κατά συνέπεια, αυτές οι επενδύσεις μπορούν να επωφεληθούν επενδυτικών ενισχύσεων με βασικό συντελεστή 40 % των επιλέξιμων δαπανών.

Η Επιτροπή θεωρεί ότι πρέπει επίσης να ευνοηθούν οι εγκαταστάσεις ανανεώσιμων πηγών ενέργειας που επιτρέπουν τον αυτάρκη εφοδιασμό ολόκληρων κοινοτήτων, όπως για παράδειγμα ένα νησί ή έναν οικισμό. Οι επενδύσεις που πραγματοποιούνται στο πλαίσιο αυτό μπορούν να τύχουν πριμοδότησης κατά 10 ποσοστιαίες μονάδες σε σχέση με το βασικό ποσοστό του 40 % των επιλέξιμων δαπανών.

Η Επιτροπή θεωρεί ότι όταν θα αποδειχθεί ο αναγκαίος χαρακτήρας των εν λόγω εγκαταστάσεων, τα κράτη μέλη θα μπορούν να χορηγούν επενδυτικές ενισχύσεις υπέρ των ανανεώσιμων ενεργειών οι οποίες θα μπορούν να φθάσουν έως το σύνολο των επιλέξιμων δαπανών. Οι εγκαταστάσεις αυτές δεν θα μπορούν να λαμβάνουν καμία άλλη μορφή στήριξης.

Ε.1.4. *Πριμοδότηση για τις επιχειρήσεις που βρίσκονται σε ενισχυόμενες περιοχές*

33. Στις περιοχές που είναι επιλέξιμες για εθνικά καθεστώτα περιφερειακών ενισχύσεων, οι επιχειρήσεις μπορούν να λάβουν ενισχύσεις για την προώθηση της περιφερειακής ανάπτυξης. Σε ορισμένες περιπτώσεις, θα πρέπει να υπάρχει δυνατότητα χορήγησης μεγαλύτερου ποσού ενίσχυσης, λαμβάνοντας υπόψη τις περιβαλλοντικές επενδύσεις που πραγματοποιούνται σύμφωνα με τις διατάξεις του σημείου 29, με σκοπό την παροχή κινήτρων στις επιχειρήσεις προκειμένου να πραγματοποιήσουν συμπληρωματικές επενδύσεις υπέρ του περιβάλλοντος ([28]).

34. Ως εκ τούτου, στις περιοχές που είναι επιλέξιμες για περιφερειακές ενισχύσεις, το ανώτατο ποσοστό της περιβαλλοντικής ενίσχυσης όσον αφορά τις επιλέξιμες δαπάνες που ορίζονται στο σημείο 37, καθορίζεται ως εξής:

Στις ενισχυόμενες περιοχές το ισχύον ανώτατο ποσοστό ενίσχυσης είναι το υψηλότερο των δύο ακόλουθων περιπτώσεων:

α) είτε το βασικό ποσοστό που ισχύει για τις επενδυτικές ενισχύσεις υπέρ του περιβάλλοντος, ήτοι 30 % ακαθάριστο (κοινό καθεστώς), ή 40 % ακαθάριστο (στην περίπτωση επενδύσεων υπέρ των εξοικονομήσεων ενέργειας, επενδύσεων υπέρ των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας και επενδύσεων υπέρ της συνδυασμένης παραγωγής ηλεκτρισμού και θερμότητας), ή 50 % ακαθάριστο (στην περίπτωση των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας που επιτρέπουν τον εφοδιασμό μιας ολόκληρης κοινότητας), προσαυξημένο κατά πέντε ποσοστιαίες μονάδες στις περιφέρειες που καλύπτονται από το άρθρο 87 παράγραφος 3, σημείο γ), και κατά δέκα ποσοστιαίες μονάδες στις περιφέρειες που καλύπτονται από το άρθρο 87 παράγραφος 3, στοιχείο α) ([29])·

([24]) Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Συμβούλιο, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, την Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών: Σχέδιο δράσης για τη βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης στην Ευρωπαϊκή Κοινότητα. COM(2000) 247 τελικό.

([25]) Ως απόδοση μετατροπής νοείται η σχέση μεταξύ της ποσότητας πρωτογενούς ενέργειας που χρησιμοποιείται για την παραγωγή δευτερογενούς ενέργειας, και της ποιότητας δευτερογενούς ενέργειας που πραγματικά παράγεται. Η εν λόγω απόδοση υπολογίζεται ως εξής: παραγόμενη ηλεκτρική ενέργεια + παραγόμενη θερμική ενέργεια / χρησιμοποιούμενη ενέργεια.

([26]) Ψήφισμα του Συμβουλίου της 18ης Δεκεμβρίου 1997 σχετικά με μία κοινοτική στρατηγική για την προώθηση της συνδυασμένης παραγωγής θερμότητας και ηλεκτρισμού (ΕΕ C 4 της 8.1.1998, σ. 1).

([27]) Ψήφισμα του Συμβουλίου της 8ης Ιουνίου 1998 για τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας (ΕΕ C 198 της 24.6.1998, σ. 1).

([28]) Οι πριμοδοτήσεις αυτές δεν εφαρμόζονται όταν το κράτος μέλος χορηγεί επενδυτικές ενισχύσεις σε εφαρμογή των διατάξεων της 3ης παραγράφου του σημείου 32 (ενίσχυση ανερχόμενη στο 100 % των επιλέξιμων δαπανών).

([29]) Οι επενδύσεις στις ενισχυόμενες περιφέρειες μπορούν να λάβουν επενδυτικές ενισχύσεις, εφόσον πληρούνται οι όροι των κατευθυντήριων γραμμών για τις κρατικές ενισχύσεις για περιφερειακούς σκοπούς (ΕΕ C 74 της 10.3.1998, σ. 9).

β) είτε το ποσοστό περιφερειακής ενίσχυσης προσαυξημένο κατά 10 ποσοστιαίες μονάδες ακαθάριστο.

Ε.1.5. ***Πριμοδότηση υπέρ των ΜΜΕ***

35. Για τις μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις που πραγματοποιούν τις επενδύσεις που αναφέρονται στα σημεία 29 έως 32, μπορεί να επιτραπεί προσαύξηση της ενίσχυσης κατά 10 ποσοστιαίες μονάδες ακαθάριστο ([30]). Ο ορισμός των ΜΜΕ για το παρόν πλαίσιο είναι αυτός που προκύπτει από τα ισχύοντα κοινοτικά κείμενα ([31]).

Οι προαναφερθείσες πριμοδοτήσεις που αφορούν τις ενισχυόμενες περιοχές και τις ΜΜΕ μπορούν να σωρευθούν, αλλά το ανώτατο ποσοστό της περιβαλλοντικής ενίσχυσης δεν μπορεί σε καμία περίπτωση να υπερβεί το 100 % ακαθάριστο των επιλέξιμων δαπανών. Οι ΜΜΕ δεν μπορούν να λάβουν διπλή πριμοδότηση, αφενός, κατ' εφαρμογή των διατάξεων για τις περιφερειακές ενισχύσεις και, αφετέρου, κατ' εφαρμογή των διατάξεων για το περιβάλλον ([32]).

Ε.1.6. ***Επενδύσεις που λαμβάνονται υπόψη***

36. Οι εν λόγω επενδύσεις είναι επενδύσεις σε γήπεδα, εφόσον είναι απόλυτα αναγκαίες για την επίτευξη περιβαλλοντικών στόχων, σε κτίρια, εγκαταστάσεις και εξοπλισμό που προορίζονται για τον περιορισμό ή την εξάλειψη της ρύπανσης και των οχλήσεων, ή για την προσαρμογή των μεθόδων παραγωγής προκειμένου να προστατευθεί το περιβάλλον.

Μπορούν επίσης να ληφθούν υπόψη οι δαπάνες που συνδέονται με την μεταφορά τεχνολογίας υπό μορφή απόκτησης αδειών εκμετάλλευσης ή κατοχυρωμένων και μη κατοχυρωμένων με δίπλωμα ευρεσιτεχνίας τεχνικών γνώσεων. Τα άυλα αυτά στοιχεία του ενεργητικού πρέπει ωστόσο να ανταποκρίνονται στις ακόλουθες προϋποθέσεις:

α) να θεωρούνται ως αποσβέσιμα στοιχεία ενεργητικού·

β) να αποκτώνται με τους όρους της αγοράς, από επιχειρήσεις στις οποίες ο αποκτών δεν έχει καμία εξουσία άμεσου ή έμμεσου ελέγχου·

γ) να περιλαμβάνονται στο ενεργητικό της επιχείρησης και να παραμένουν στην ιδιοκτησία του δικαιούχου της ενίσχυσης επί πέντε τουλάχιστον έτη από τη χορήγηση της ενίσχυσης, εκτός αν τα άυλα αυτά στοιχεία ενεργητικού αντιστοιχούν σε έκδηλα πεπερασμένες τεχνικές. Σε περίπτωση μεταπώλησης κατά τη διάρκεια των εν λόγω πέντε ετών, το προϊόν της πώλησης πρέπει να αφαιρεθεί από τις επιλέξιμες δαπάνες και να αποτελέσει ενδεχομένως αφορμή για τη μερική ή πλήρη επιστροφή της ενίσχυσης.

Ε.1.7. ***Επιλέξιμες δαπάνες***

37. Οι επιλέξιμες δαπάνες πρέπει να περιορίζονται αυστηρά στις πρόσθετες αρχικές επενδυτικές δαπάνες που απαιτούνται για την επίτευξη των περιβαλλοντικών στόχων.

Αυτό σημαίνει ότι σε περίπτωση που το κόστος των επενδύσεων για την προστασία του περιβάλλοντος δεν είναι εύκολο να διαχωρισθεί από το συνολικό κόστος, η Επιτροπή θα λάβει υπόψη αντικειμενικές και διαφανείς μεθόδους υπολογισμού, για παράδειγμα το κόστος επένδυσης συγκρίσιμης στο τεχνικό επίπεδο αλλά η οποία δεν επιτρέπει την επίτευξη της ίδιας προστασίας του περιβάλλοντος.

Σε όλες τις περιπτώσεις, οι επιλέξιμες δαπάνες πρέπει να υπολογίζονται χωρίς τα πλεονεκτήματα που αποκομίζονται από ενδεχόμενη αύξηση παραγωγικής ικανότητας, οικονομίες στις δαπάνες που πραγματοποιούνται κατά τα πέντε πρώτα έτη ζωής της επένδυσης, και από τις πρόσθετες συναφείς παραγωγές κατά την αυτή περίοδο των πέντε ετών ([33]).

Στον τομέα των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, οι επιλέξιμες επενδυτικές δαπάνες αντιστοιχούν, κατά γενικό κανόνα, στις επιπρόσθετες δαπάνες που πραγματοποιεί η επιχείρηση σε σχέση με μία παραδοσιακή εγκατάσταση παραγωγής ενέργειας του ίδιου δυναμικού όσον αφορά την πραγματική παραγωγή ενέργειας.

Σε περίπτωση προσαρμογής σε νέα κοινοτικά πρότυπα εκ μέρους των ΜΜΕ, οι επιλέξιμες δαπάνες περιλαμβάνουν τις πρόσθετες επενδυτικές δαπάνες για την επίτευξη του επιπέδου προστασίας που απαιτείται από τα νέα κοινοτικά πρότυπα.

Σε περίπτωση προσαρμογής σε εθνικά πρότυπα που θεσπίστηκαν ελλείψει κοινοτικών προτύπων, οι επιλέξιμες δαπάνες περιλαμβάνουν τις πρόσθετες επενδυτικές δαπάνες για την επίτευξη του απαιτούμενου επιπέδου προστασίας του περιβάλλοντος σύμφωνα με τα εθνικά πρότυπα.

Σε περίπτωση προσαρμογής σε εθνικά πρότυπα αυστηρότερα από τα κοινοτικά, ή σε περίπτωση εκούσιας υπέρβασης των κοινοτικών προτύπων, οι επιλέξιμες δαπάνες περιλαμβάνουν τις πρόσθετες επενδυτικές δαπάνες για την επίτευξη ενός επιπέδου προστασίας του περιβάλλοντος ανώτερου από το επίπεδο που απαιτείται σύμφωνα με τα κοινοτικά πρότυπα. Οι δαπάνες που σχετίζονται με επενδύσεις για την εξασφάλιση του απαιτούμενου επιπέδου προστασίας σύμφωνα με τα κοινοτικά πρότυπα δεν είναι επιλέξιμες.

Ελλείψει προτύπων, οι επιλέξιμες δαπάνες περιλαμβάνουν τις επενδυτικές δαπάνες που είναι αναγκαίες για την επίτευξη ενός επιπέδου προστασίας του περιβάλλοντος σημαντικά υψηλότερου από το επίπεδο που θα εξασφάλιζε η εν λόγω επιχείρηση ή επιχειρήσεις ελλείψει οιωνδήποτε ενισχύσεων υπέρ του περιβάλλοντος.

([30]) Η πριμοδότηση αυτή δεν εφαρμόζεται όταν το κράτος μέλος χορηγεί επενδυτικές ενισχύσεις σε εφαρμογή των διατάξεων της τρίτης παραγράφου του σημείου 32 (ενίσχυση ύψους 100 % των επιλέξιμων δαπανών).

([31]) Προς το παρόν, σύσταση της Επιτροπής της 3ης Απριλίου 1996 (ΕΕ L 107 της 30.4.1996, σ. 4).

([32]) Οι υλοποιούμενες από τις ΜΜΕ επενδύσεις μπορούν να τύχουν επενδυτικών ενισχύσεων σε εφαρμογή των διατάξεων του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 70/2001 της Επιτροπής της 12ης Ιανουαρίου 2001 σχετικά με την εφαρμογή των άρθρων 87 και 88 της συνθήκης στις κρατικές ενισχύσεις προς μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις (ΕΕ L 10 της 13.1.2001, σ. 33).

([33]) Σε περίπτωση που οι επενδύσεις αφορούν αποκλειστικά και μόνο την προστασία του περιβάλλοντος χωρίς άλλα οικονομικά οφέλη, δεν θα εφαρμόζεται καμία πρόσθετη μείωση για τον καθορισμό των επιλέξιμων δαπανών.

E.1.8. *Αποκατάσταση μολυσμένων βιομηχανικών χώρων*

38. Οι επενδύσεις που πραγματοποιούνται από επιχειρήσεις για την επανόρθωση των περιβαλλοντικών ζημιών με την αποκατάσταση μολυσμένων βιομηχανικών χώρων, μπορεί να εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του παρόντος πλαισίου ([34]). Πρόκειται για τις περιπτώσεις υποβάθμισης της ποιότητας του εδάφους, των υδάτων επιφανείας ή των υπόγειων υδάτων ([35]).

Όταν διαπιστωθεί με βεβαιότητα ποιος είναι ο υπεύθυνος της ρύπανσης, ο τελευταίος πρέπει να εξασφαλίσει τη χρηματοδότηση της αποκατάστασης του χώρου, σύμφωνα με τους κανόνες περί αστικής ευθύνης και χωρίς κρατικές ενισχύσεις. Ως υπεύθυνος της ρύπανσης νοείται το πρόσωπο που είναι αστικά υπεύθυνο, σύμφωνα με το ισχύον δίκαιο σε κάθε κράτος μέλος, με την επιφύλαξη της έκδοσης κοινοτικών κανόνων για το θέμα αυτό.

Όταν η ταυτότητα του υπεύθυνου της ρύπανσης δεν έχει διαπιστωθεί ή δεν μπορεί να ασκηθεί απαίτηση καταβολής εναντίον του, το πρόσωπο που είναι υπεύθυνο για την εκτέλεση των εργασιών μπορεί να τύχει ενίσχυσης για τις εργασίες αυτές ([36]).

Το ποσό της ενίσχυσης για την αποκατάσταση των μολυσμένων χώρων μπορεί να ανέλθει σε ποσοστό μέχρι 100 % των επιλέξιμων δαπανών, προσαυξημένο κατά 15 % του ποσού των εργασιών. Οι επιλέξιμες δαπάνες ισούνται με το κόστος των εργασιών αφαιρώντας την αύξηση της αξίας του γηπέδου.

Το συνολικό ποσό της ενίσχυσης δεν μπορεί σε καμία περίπτωση να υπερβεί τις πραγματικές δαπάνες που πραγματοποίησε η επιχείρηση.

E.1.9. *Επανεγκατάσταση επιχειρήσεων*

39. Η Επιτροπή θεωρεί ότι, κατά γενικό κανόνα, η επανεγκατάσταση επιχειρήσεων σε νέες περιοχές δεν σχετίζεται με την προστασία του περιβάλλοντος και κατά συνέπεια δεν παρέχει δικαίωμα για τη χορήγηση ενισχύσεων κατ' εφαρμογή του παρόντος πλαισίου.

Ωστόσο, η χορήγηση ενισχύσεων μπορεί να δικαιολογηθεί όταν μία επιχείρηση εγκατεστημένη σε αστικό περιβάλλον ή σε ζώνη η οποία έχει χαρακτηρισθεί Natura 2000, ασκεί, σεβόμενη τη νομοθεσία, δραστηριότητα που προκαλεί σημαντική ρύπανση και πρέπει, λόγω της συγκεκριμένης θέσης να εγκαταλείψει τον τόπο εγκατάστασής της για να μεταφερθεί σε καταλληλότερη ζώνη.

Τα ακόλουθα κριτήρια πρέπει να πληρούνται σωρευτικά:

α) το κίνητρο για την αλλαγή τόπου εγκατάστασης πρέπει να είναι λόγοι προστασίας του περιβάλλοντος και να έχει προηγηθεί διοικητική ή δικαστική απόφαση, με την οποία να δίνεται η εντολή για τη μετακόμιση·

β) η επιχείρηση πρέπει να τηρεί τα πλέον αυστηρά περιβαλλοντικά πρότυπα που ισχύουν στη νέα περιοχή εγκατάστασης.

Η επιχείρηση η οποία πληροί τους προαναφερθέντες όρους μπορεί να λάβει επενδυτική ενίσχυση σύμφωνα με τις διατάξεις του σημείου 29. Στην περίπτωση αυτή ισχύουν οι διατάξεις του σημείου 35 σχετικά με τη χορήγηση πριμοδότησης για τις ΜΜΕ.

Για να καθορίσει το ποσό των επιλέξιμων δαπανών στην περίπτωση των ενισχύσεων για την επανεγκατάσταση επιχειρήσεων η Επιτροπή θα λάβει υπόψη της, αφενός, το προϊόν της μεταπώλησης ή της ενοικίασης των εγκαταστάσεων και γηπέδων που εγκαταλείπονται καθώς και την αποζημίωση σε περίπτωση απαλλοτρίωσης, και, αφετέρου, τις δαπάνες που σχετίζονται με την αγορά γηπέδου, την κατασκευή ή την αγορά των νέων εγκαταστάσεων, δυναμικού ίσου με αυτό των εγκαταστάσεων που εγκαταλείπονται. Επιπλέον, ενδέχεται, ανάλογα με την περίπτωση, να ληφθούν υπόψη και άλλα κέρδη που σχετίζονται με τη μεταφορά των εγκαταστάσεων, ιδίως τα κέρδη που προκύπτουν από τη βελτίωση, λόγω της μεταφοράς, τη χρησιμοποιούμενη τεχνολογία καθώς και τα λογιστικά κέρδη που σχετίζονται με την αναβάθμιση των εγκαταστάσεων. Οι επενδύσεις όσον αφορά την ενδεχόμενη αύξηση του παραγωγικού δυναμικού δεν μπορούν να ληφθούν υπόψη κατά τον υπολογισμό των επιλέξιμων δαπανών που παρέχουν δικαίωμα χορήγησης ενίσχυσης υπέρ του περιβάλλοντος.

Εφόσον η διοικητική ή δικαστική απόφαση με την οποία διατάσσεται η μεταφορά της επιχείρησης έχει ως αποτέλεσμα την πρόωρη λήξη σύμβασης ενοικίασης του γηπέδου ή των ακινήτων, οι ενδεχόμενες κυρώσεις που επιβάλλονται στην επιχείρηση για λύση της σύμβασης, ενδέχεται να ληφθούν υπόψη για τον υπολογισμό των επιλέξιμων δαπανών.

E.1.10. *Κοινές διατάξεις*

40. Η χορήγηση επενδυτικών ενισχύσεων για την υπέρβαση κοινοτικών προτύπων ή ελλείψει αυτών δεν είναι δυνατή όταν η εν λόγω υπέρβαση συνιστά απλώς συμμόρφωση με πρότυπα που έχουν ήδη θεσπιστεί αλλά δεν είναι ακόμη σε ισχύ. Μια επιχείρηση δεν μπορεί να τύχει ενίσχυσης για να συμμορφωθεί με εθνικά πρότυπα αυστηρότερα από τα κοινοτικά ή ελλείψει κοινοτικών προτύπων, παρά μόνο εφόσον έχει συμμορφωθεί με τα εν λόγω εθνικά πρότυπα κατά την ημερομηνία που προβλέπουν τα τελευταία. Οι επενδύσεις που πραγματοποιούνται μετά την εν λόγω ημερομηνία δεν μπορούν να τύχουν ενίσχυσης ([37]).

E.2. **Ενισχύσεις στις δραστηριότητες παροχής συνδρομής και συμβουλών στον τομέα του περιβάλλοντος υπέρ των ΜΜΕ**

41. Η εν λόγω παροχή συμβουλών βοηθά σημαντικά τις μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις όσον αφορά την πραγματοποίηση προόδου στον τομέα της προστασίας του περιβάλλοντος. Κατά συνέπεια, η Επιτροπή θεωρεί ότι είναι δυνατή η χορήγηση ενισχύσεων σύμφωνα με τις διατάξεις του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 70/2001 ([38]).

([34]) Η Επιτροπή υπενθυμίζει ότι οι πράξεις αποκατάστασης που πραγματοποιούνται από τις δημόσιες αρχές δεν εμπίπτουν στις διατάξεις του άρθρου 87 της συνθήκης. Ωστόσο, ενδέχεται να προκύψουν προβλήματα κρατικών ενισχύσεων εάν μετά την αποκατάσταση τα γήπεδα μεταβιβαστούν σε επιχειρήσεις σε τιμή κατώτερη της αγοραίας αξίας τους.

([35]) Για την αποκατάσταση μολυσμένων χώρων θεωρούνται ως επενδύσεις που λαμβάνονται υπόψη το σύνολο των δαπανών που πραγματοποιεί η επιχείρηση για να αποκαταστήσει το γήπεδό της· οι εν λόγω δαπάνες μπορούν να ενταχθούν ή όχι στον ισολογισμό.

([36]) Η έννοια του υπευθύνου για την εκτέλεση των εργασιών, δεν προδικάζει την έννοια της ευθύνης για τη ρύπανση.

([37]) Οι διατάξεις του σημείου αυτού δεν θίγουν τις διατάξεις του σημείου 28 σχετικά με τις ενισχύσεις υπέρ των ΜΜΕ.

([38]) Βλέπε υποσημείωση 32.

Ε.3. **Ενισχύσεις λειτουργίας**

Ε.3.1. ***Κανόνες που εφαρμόζονται στις λειτουργικές ενισχύσεις υπέρ της διαχείρισης των αποβλήτων και υπέρ της εξοικονόμησης ενέργειας***

42. Οι ακόλουθες διατάξεις εφαρμόζονται σε δύο κατηγορίες λειτουργικών ενισχύσεων:

α) τις ενισχύσεις για τη διαχείριση των αποβλήτων όταν η εν λόγω διαχείριση είναι σύμφωνη με την ιεραρχική κατάταξη των αρχών διαχείρισης των αποβλήτων ([39])·

β) τις ενισχύσεις στον τομέα της εξοικονόμησης ενέργειας.

43. Εφόσον οι εν λόγω ενισχύσεις αποδεικνύονται απαραίτητες, πρέπει να περιορίζονται αυστηρά στην αντιστάθμιση του πρόσθετου κόστους παραγωγής σε σχέση με το παραδοσιακό κόστος παραγωγής ([40]). Οι ενισχύσεις αυτές πρέπει επίσης να είναι προσωρινές και καταρχήν να μειώνονται προοδευτικά, κατά τρόπο ώστε να συνιστούν κίνητρο για την τήρηση, μέσα σε εύλογο χρονικό διάστημα, της αρχής της τιμολόγησης με βάση το κόστος.

44. Η Επιτροπή θεωρεί ότι οι επιχειρήσεις πρέπει υπό κανονικές συνθήκες να επωμισθούν το κόστος επεξεργασίας των βιομηχανικών αποβλήτων, σύμφωνα με την αρχή ο ρυπαίνων πληρώνει. Ωστόσο, οι λειτουργικές ενισχύσεις μπορεί να αποδειχθούν απαραίτητες σε περίπτωση έγκρισης εθνικών προτύπων αυστηρότερων σε σχέση με τα εφαρμοστέα κοινοτικά πρότυπα, ή σε περίπτωση έγκρισης εθνικών προτύπων ελλείψει κοινοτικών, τα οποία συνεπάγονται για τις επιχειρήσεις προσωρινή απώλεια ανταγωνιστικότητας στο διεθνές επίπεδο.

Οι επιχειρήσεις που λαμβάνουν ενισχύσεις λειτουργίας για την επεξεργασία βιομηχανικών ή μη βιομηχανικών αποβλήτων πρέπει να χρηματοδοτούν τη συγκεκριμένη υπηρεσία σε βαθμό ανάλογο με την ποσότητα των αποβλήτων που παράγουν, ή και το κόστος επεξεργασίας.

45. Για όλες τις εν λόγω ενισχύσεις λειτουργίας, η διάρκεια της ενίσχυσης περιορίζεται στα πέντε έτη σε περίπτωση ενίσχυσης που μειώνεται προοδευτικά. Η έντασή της μπορεί να φθάσει το 100 % των επιπρόσθετων δαπανών το πρώτο έτος, αλλά πρέπει να μειώνεται γραμμικά για να φθάσει στο μηδέν μέχρι το τέλος του πέμπτου έτους.

46. Σε περίπτωση ενίσχυσης που δεν μειώνεται προοδευτικά, η διάρκειά της περιορίζεται στα πέντε έτη, αλλά η έντασή της περιορίζεται στο 50 % των επιπρόσθετων δαπανών.

([39]) Κατάταξη που προσδιορίζεται στην κοινοτική στρατηγική για τη διαχείριση των αποβλήτων· COM(96) 399 τελικό της 30ής Ιουλίου 1996. Στην ανακοίνωση αυτή, η Επιτροπή υπενθυμίζει ότι η διαχείριση των αποβλήτων είναι στόχος προτεραιότητας της Κοινότητας με κύριο στόχο τον περιορισμό των περιβαλλοντικών κινδύνων. Η έννοια της αξιοποίησης των αποβλήτων πρέπει να εκλαμβάνεται υπό την τριπλή διάστασή της που συνίσταται στην επαναχρησιμοποίηση, στην ανακύκλωση και στην ανάκτηση ενέργειας. Τα απόβλητα των οποίων η παραγωγή είναι αναπόφευκτη πρέπει να αξιοποιούνται και να καταστρέφονται χωρίς κινδύνους.

([40]) Το κόστος παραγωγής πρέπει να υπολογίζεται καθαρό από κάθε ενίσχυση, αλλά συμπεριλαμβανομένου του συνήθους κέρδους.

Ε.3.2. ***Διατάξεις που ισχύουν για όλες τις ενισχύσεις λειτουργίας υπό μορφή φορολογικών εκπτώσεων και απαλλαγών:***

47. Κατά τη θέσπιση φόρων επί ορισμένων δραστηριοτήτων που επιβάλλονται για λόγους προστασίας του περιβάλλοντος, τα κράτη μέλη μπορούν να κρίνουν αναγκαίες ορισμένες προσωρινές παρεκκλίσεις προς όφελος ορισμένων επιχειρήσεων, κυρίως λόγω της έλλειψης εναρμόνισης σε ευρωπαϊκό επίπεδο ή των προσωρινών κινδύνων που διατρέχει μία επιχείρηση να απολέσει τη διεθνή ανταγωνιστικότητά της. Οι παρεκκλίσεις αυτές συνιστούν κατά κανόνα ενισχύσεις λειτουργίας κατά την έννοια του άρθρου 87 της συνθήκης ΕΚ. Κατά την ανάλυση των μέτρων αυτών, πρέπει να εξετάζεται κυρίως κατά πόσον η επιβολή του φόρου προέκυψε από κοινοτική απόφαση ή αποτελεί αυτόνομη απόφαση του κράτους μέλους.

48. Εάν η επιβολή του φόρου αποτελεί αυτόνομη απόφαση του κράτους, οι εν λόγω επιχειρήσεις μπορεί να αντιμετωπίσουν σημαντικές δυσχέρειες για την ταχεία προσαρμογή τους στις νέες φορολογικές επιβαρύνσεις. Στην περίπτωση αυτή, μπορεί να δικαιολογηθεί μια προσωρινή παρέκκλιση προς όφελος ορισμένων επιχειρήσεων προκειμένου να τους δοθεί η δυνατότητα να προσαρμοστούν στο νέο φορολογικό καθεστώς.

49. Εάν η επιβολή του φόρου προκύπτει από κοινοτική οδηγία, υπάρχουν δυο δυνατότητες:

α) το κράτος μέλος επιβάλλει σε ορισμένα προϊόντα φόρο με συντελεστή υψηλότερο από τον ελάχιστο συντελεστή που προβλέπει η κοινοτική οδηγία και χορηγεί παρέκκλιση σε ορισμένες επιχειρήσεις που, ως εκ τούτου, θα καταβάλλουν φόρο με χαμηλότερο συντελεστή, ο οποίος ωστόσο θα είναι τουλάχιστον ίσος με τον ελάχιστο συντελεστή που προβλέπει η οδηγία. Η Επιτροπή θεωρεί ότι στην περίπτωση αυτή μπορεί να δικαιολογηθεί μια προσωρινή παρέκκλιση προκειμένου να δοθεί στις επιχειρήσεις η δυνατότητα να προσαρμοστούν σε μια υψηλότερη φορολόγηση, και ένα κίνητρο για να λάβουν μέτρα πιο ευνοϊκά για το περιβάλλον·

β) το κράτος μέλος επιβάλλει σε ορισμένα προϊόντα φόρο με τον ελάχιστο συντελεστή που προβλέπει η κοινοτική οδηγία και χορηγεί παρέκκλιση σε ορισμένες επιχειρήσεις οι οποίες, ως εκ τούτου, θα φορολογούνται με συντελεστή χαμηλότερο από τον ελάχιστο προβλεπόμενο. Εάν η παρέκκλιση αυτή δεν επιτρέπεται από τη σχετική κοινοτική οδηγία, συνιστά ενίσχυση ασυμβίβαστη με το άρθρο 87 της συνθήκης ΕΚ. Εάν η εν λόγω παρέκκλιση επιτρέπεται από την οδηγία η Επιτροπή μπορεί να θεωρήσει ότι συμβιβάζεται με το άρθρο 87 της συνθήκης, στο βαθμό που είναι αναγκαία και που η έκτασή της δεν είναι δυσανάλογη με τους επιδιωκόμενους κοινοτικούς στόχους. Η Επιτροπή θα αποδίδει ιδιαίτερη σημασία στον αυστηρό περιορισμό της εν λόγω παρέκκλισης ως προς τη διάρκειά της.

50. Γενικότερα, τα εν λόγω μέτρα πρέπει να συμβάλλουν σημαντικά στην προστασία του περιβάλλοντος. Πρέπει να εξασφαλίζεται ότι οι παρεκκλίσεις ή οι απαλλαγές δεν θα θίγουν, από τη φύση τους, τους γενικούς στόχους που επιδιώκονται.

51. Οι παρεκκλίσεις αυτές ενδέχεται να συνιστούν μορφές λειτουργικών ενισχύσεων που μπορούν να επιτραπούν υπό τους ακόλουθους όρους:

1. Όταν τα κράτη μέλη επιβάλλουν **νέο φόρο** για περιβαλλοντικούς λόγους, σε τομέα δραστηριότητας ή σε προϊόντα ελλείψει κοινοτικής φορολογικής εναρμόνισης, ή όταν ο φόρος που το κράτος μέλος προτίθεται να επιβάλει υπερβαίνει το συντελεστή που καθορίζεται από το κοινοτικό πρότυπο, η Επιτροπή είναι της γνώμης ότι μπορούν να δικαιολογηθούν αποφάσεις απαλλαγής διάρκειας δέκα ετών, χωρίς πρόβλεψη προοδευτικής μείωσης σε δύο περιπτώσεις:

α) όταν οι εν λόγω απαλλαγές χορηγούνται υπό τον όρο ότι το κράτος μέλος και οι δικαιούχες επιχειρήσεις συνάπτουν συμφωνία με την οποία οι επιχειρήσεις, ή οι ενώσεις επιχειρήσεων, δεσμεύονται να επιτύχουν συγκεκριμένους στόχους προστασίας του περιβάλλοντος κατά τη διάρκεια της περιόδου κατά την οποία χορηγούνται οι απαλλαγές ή όταν οι επιχειρήσεις δεσμεύονται να συνάπτουν εκουσίως συμφωνίες με το ίδιο περιεχόμενο. Οι εν λόγω συμφωνίες μπορούν να αφορούν ιδίως τη μείωση της κατανάλωσης ενέργειας, τη μείωση των εκπομπών, ή άλλη δράση υπέρ του περιβάλλοντος. Κάθε κράτος μέλος πρέπει να διαπραγματεύεται το περιεχόμενο των εν λόγω συμφωνιών, το οποίο θα εκτιμάται από την Επιτροπή κατά την κοινοποίηση των σχεδίων ενίσχυσης. Το κράτος μέλος πρέπει να οργανώσει την αυστηρή παρακολούθηση της τήρησης των υποχρεώσεων που έχουν αναλάβει οι επιχειρήσεις ή οι ενώσεις επιχειρήσεων. Στις συμφωνίες που συνάπτονται μεταξύ του κράτους μέλους και των ενδιαφερόμενων επιχειρήσεων πρέπει να προβλέπονται κυρώσεις σε περίπτωση μη εκπλήρωσης των αναληφθεισών υποχρεώσεων.

Οι διατάξεις αυτές εφαρμόζονται και όταν ένα κράτος μέλος εξαρτά φορολογική έκπτωση από όρους που έχουν το ίδιο αποτέλεσμα με τις ανωτέρω συμφωνίες ή δεσμεύσεις·

β) οι εν λόγω απαλλαγές μπορούν να χορηγούνται χωρίς να υπόκεινται στον όρο ότι το κράτος μέλος και οι δικαιούχες επιχειρήσεις θα συνάπτουν συμφωνία, εφόσον πληρούνται οι ακόλουθοι εναλλακτικοί όροι:

— όταν η μείωση αφορά κοινοτικό φόρο, το ποσό που πραγματικά καταβάλλουν οι επιχειρήσεις μετά τη μείωση πρέπει να είναι υψηλότερο του ελάχιστου κοινοτικού σε τέτοιο επίπεδο που να παρακινεί τις επιχειρήσεις να βελτιώσουν την προστασία του περιβάλλοντος,

— όταν η μείωση αφορά εθνικό φόρο που επιβάλλεται ελλείψει κοινοτικού, οι επιχειρήσεις που δικαιούνται μείωσης πρέπει ωστόσο να καταβάλουν σημαντικό μέρος του εθνικού φόρου.

2. Οι διατάξεις που αναφέρονται στο σημείο 51.1 μπορούν να εφαρμοστούν στους **υφιστάμενους φόρους**, εφόσον πληρούνται σωρευτικά οι ακόλουθοι όροι:

α) ο εξεταζόμενος φόρος πρέπει να έχει αξιοσημείωτα θετικές συνέπειες στην προστασία του περιβάλλοντος·

β) οι παρεκκλίσεις υπέρ των δικαιούχων επιχειρήσεων πρέπει να έχουν αποφασιστεί κατά τη θέσπιση του φόρου, ή πρέπει να καθίστανται απαραίτητες λόγω σημαντικής τροποποίησης των οικονομικών συνθηκών, που έχει ως αποτέλεσμα την εξαιρετικά δύσκολη θέση των επιχειρήσεων από άποψη ανταγωνισμού. Στην τελευταία αυτή περίπτωση, το ποσό της φορολογικής μείωσης δεν μπορεί να υπερβεί την αύξηση των επιβαρύνσεων που επιφέρει η τροποποίηση των οικονομικών συνθηκών. Όταν η εν λόγω αύξηση των επιβαρύνσεων εξαφανιστεί, πρέπει επίσης να καταργηθεί και η φορολογική έκπτωση.

3. Τα κράτη μέλη μπορούν επίσης να ενθαρρύνουν την εφαρμογή διαδικασιών παραγωγής ηλεκτρισμού από παραδοσιακές πηγές ενέργειας, όπως για παράδειγμα, το φυσικό αέριο, που επιτρέπουν τη βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης σε βαθμό σημαντικά υψηλότερο από αυτόν που επιτυγχάνεται με τις παραδοσιακές παραγωγικές διαδικασίες. Σε μία ανάλογη περίπτωση, λαμβάνοντας υπόψη το ενδιαφέρον που παρουσιάζουν οι εν λόγω τεχνικές για την προστασία του περιβάλλοντος, και με την επιφύλαξη ότι η χρησιμοποιούμενη πρωτογενής πηγή ενέργειας ελαχιστοποιεί αισθητά τις αρνητικές επιπτώσεις στην προστασία του περιβάλλοντος, η Επιτροπή κρίνει ότι δικαιολογείται η πλήρης φοροαπαλλαγή για χρονική περίοδο 5 ετών, χωρίς πρόβλεψη προοδευτικής μείωσης. Επίσης, μπορούν να χορηγηθούν δεκαετείς παρεκκλίσεις, σύμφωνα με τους όρους που αναφέρονται στα σημεία 51.1. και 51.2.

52. Σε περίπτωση που ένας υφιστάμενος φόρος αυξάνεται σημαντικά και το κράτος μέλος κρίνει ότι οι παρεκκλίσεις είναι απαραίτητες για ορισμένες επιχειρήσεις, ισχύουν κατ' αναλογία οι όροι που αναφέρονται στο σημείο 51.1 για τους νέους φόρους.

53. Όταν οι εκπτώσεις αφορούν φόρο που αποτελεί το αντικείμενο κοινοτικής εναρμόνισης, και εάν ο εθνικός φόρος είναι κατώτερος ή ίσος με τον κοινοτικό ελάχιστο, η Επιτροπή είναι της γνώμης ότι δεν δικαιολογείται η χορήγηση απαλλαγών μακράς διάρκειας. Στην περίπτωση αυτή, η ενδεχόμενη χορήγηση απαλλαγών πρέπει να πληροί τους όρους που καθορίζονται στα σημεία 45 και 46 ανωτέρω και, σε κάθε περίπτωση, να αποτελούν το αντικείμενο ρητής έγκρισης για την παρέκκλιση από το κοινοτικό κατώτατο όριο.

Σε κάθε περίπτωση φορολογικής έκπτωσης, το κράτος μέλος διατηρεί τη δυνατότητα να χορηγεί λειτουργικές ενισχύσεις σύμφωνα με τους όρους που προβλέπονται στα σημεία 45 και 46 ανωτέρω.

E.3.3. *Διατάξεις που ισχύουν για τις λειτουργικές ενισχύσεις υπέρ των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας*

54. Οι λειτουργικές ενισχύσεις για την παραγωγή ανανεώσιμων πηγών ενέργειας αποτελούν κατά κανόνα ενισχύσεις υπέρ της προστασίας του περιβάλλοντος που ενδέχεται να τύχουν της εφαρμογής των διατάξεων του παρόντος πλαισίου.

55. Για τις ενισχύσεις αυτές, η Επιτροπή θεωρεί ότι μπορούν να εφαρμοσθούν ειδικές διατάξεις λόγω των δυσχερειών που αντιμετωπίζουν σε ορισμένες περιπτώσεις αυτές οι μορφές ενέργειας για να ανταγωνιστούν αποτελεσματικά τις παραδοσιακές μορφές ενέργειας. Πρέπει επίσης να λαμβάνεται υπόψη το γεγονός ότι πολιτική της Κοινότητας είναι η προώθηση της ανάπτυξης των ενεργειών αυτών ιδίως για περιβαλλοντικούς λόγους. Η χορήγηση ενισχύσεων μπορεί ιδίως να είναι αναγκαία, εφόσον οι διαθέσιμες τεχνικές μέθοδοι δεν επιτρέπουν την παραγωγή της συγκεκριμένης μορφής ενέργειας με κόστος ανά μονάδα προϊόντος ανάλογο με εκείνο των παραδοσιακών μορφών ενέργειας.

56. Σε τέτοιες περιπτώσεις, οι λειτουργικές ενισχύσεις μπορούν να δικαιολογηθούν για την κάλυψη της διαφοράς μεταξύ του κόστους παραγωγής της ηλεκτρικής ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές ενέργειας και της τιμής της εν λόγω ενέργειας στην αγορά. Η μορφή των εν λόγω ενισχύσεων μπορεί να ποικίλλει ανάλογα με το είδος ενέργειας και τους όρους στήριξης που ισχύουν στα κράτη μέλη. Εξάλλου, η Επιτροπή θα λαμβάνει υπόψη κατά την ανάλυσή της τη θέση κάθε εξεταζόμενης ενέργειας από άποψη ανταγωνισμού.

57. Τα κράτη μέλη μπορούν να χορηγήσουν ενισχύσεις υπέρ των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας σύμφωνα με τους ακόλουθους όρους.

E.3.3.1. *Εναλλακτική λύση 1*

58. Στον τομέα των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, το επενδυτικό κόστος ανά μονάδα είναι ιδιαίτερα υψηλό και αντιπροσωπεύει γενικά καθοριστικό μέρος των δαπανών της επιχείρησης, μη επιτρέποντας σε αυτές να έχουν ανταγωνιστικές τιμές στις αγορές στις οποίες διαθέτουν την ενέργειά τους.

59. Προκειμένου να ληφθεί καλύτερα υπόψη ο εν λόγω φραγμός εισόδου στην αγορά των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, τα κράτη μέλη μπορούν να χορηγήσουν ενισχύσεις οι οποίες αντισταθμίζουν τη διαφορά μεταξύ των δαπανών που συνεπάγεται η παραγωγή των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας και της αγοραίας τιμής της ηλεκτρικής ενέργειας. Ενισχύσεις λειτουργίας μπορούν να χορηγηθούν ενδεχομένως μόνο για να εξασφαλισθεί η απόσβεση των εγκαταστάσεων. Οι συμπληρωματικές κιλοβατώρες που παράγονται από τη συγκεκριμένη εγκατάσταση δεν μπορούν να τύχουν καμίας στήριξης. Ωστόσο, η ενίσχυση μπορεί επίσης να καλύπτει τα χρηματοοικονομικά έξοδα και μία δίκαιη αποζημίωση του κεφαλαίου, όταν τα κράτη μέλη μπορούν να αποδείξουν ότι η εν λόγω ενίσχυση είναι απαραίτητη, ιδίως λόγω της χαμηλής ανταγωνιστικότητας ορισμένων ανανεώσιμων πηγών ενέργειας.

Για να προσδιοριστεί το ποσό της λειτουργικής ενίσχυσης, θα πρέπει επίσης να λαμβάνονται υπόψη οι τυχόν επενδυτικές ενισχύσεις που καταβλήθηκαν στην εν λόγω επιχείρηση για τη δημιουργία της εγκατάστασης.

Τα συγκεκριμένα μέτρα στήριξης που λαμβάνει το κράτος μέλος, και ιδίως ο τρόπος υπολογισμού της ενίσχυσης, θα πρέπει να αναφέρονται λεπτομερώς στα καθεστώτα ενισχύσεων που κοινοποιούνται στην Επιτροπή. Εάν το συγκεκριμένο καθεστώς εγκριθεί από την Επιτροπή, το κράτος μέλος θα πρέπει εν συνεχεία να εφαρμόζει τα αντίστοιχα μέτρα και τρόπους υπολογισμού κατά τη χορήγηση ενισχύσεων στις επιχειρήσεις.

60. Σε αντίθεση με την πλειονότητα των άλλων ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, η βιομάζα απαιτεί σχετικά χαμηλότερες επενδύσεις, αλλά οι δαπάνες λειτουργίας είναι υψηλότερες. Κατά συνέπεια, η Επιτροπή μπορεί να δεχθεί τη χορήγηση λειτουργικών ενισχύσεων που επιτρέπουν την υπέρβαση της κάλυψης των επενδύσεων, όταν τα κράτη μέλη μπορούν να αποδείξουν ότι οι συνολικές δαπάνες των επιχειρήσεων μετά την απόσβεση των εγκαταστάσεων, εξακολουθούν να υπερβαίνουν τις τιμές αγοράς της ενέργειας.

E.3.3.2. *Εναλλακτική λύση 2*

61. Τα κράτη μέλη μπορούν να παρέχουν στήριξη όσον αφορά τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας χρησιμοποιώντας μηχανισμούς αγοράς, όπως τα «πράσινα» πιστοποιητικά ή τα συστήματα πρόσκλησης υποβολής προσφορών. Τα εν λόγω συστήματα επιτρέπουν στους παραγωγούς ανανεώσιμων πηγών ενέργειας να επωφελούνται έμμεσα μιας εγγυημένης ζήτησης για την ενέργεια που παράγουν, σε τιμή υψηλότερη της αγοραίας τιμής της συμβατικής ενέργειας. Η τιμή των «πράσινων» πιστοποιητικών δεν καθορίζεται εκ των προτέρων, αλλά διαμορφώνεται από το νόμο της προσφοράς και της ζήτησης.

62. Όταν τα εν λόγω συστήματα συνιστούν κρατικές ενισχύσεις, μπορούν να εγκριθούν από την Επιτροπή, εφόσον τα κράτη μέλη μπορούν να αποδείξουν ότι η στήριξη είναι απαραίτητη για να εξασφαλιστεί η βιωσιμότητα των εν λόγω ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, ότι δεν συνεπάγεται, συνολικά, μία «υπεραποζημίωση» υπέρ των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας και ότι δεν αποτρέπει τους παραγωγούς των εν λόγω πηγών ενέργειας από το να αυξήσουν την ανταγωνιστικότητά τους. Προκειμένου να εξασφαλίσει την εφαρμογή των εν λόγω κριτηρίων, η Επιτροπή προτίθεται να εγκρίνει τα συγκεκριμένα συστήματα για διαστήματα δέκα ετών. Στο τέλος της δεκαετίας, θα πρέπει να πραγματοποιείται απολογισμός ώστε να εκτιμάται εάν απαιτείται η συνέχιση του μέτρου στήριξης.

E.3.3.3. *Εναλλακτική λύση 3*

63. Τα κράτη μέλη διατηρούν τη δυνατότητα να χορηγούν λειτουργικές ενισχύσεις στις νέες εγκαταστάσεις παραγωγής ανανεώσιμης ενέργειας, υπολογιζόμενες με βάση τις αποφευχθείσες εξωτερικές δαπάνες. Οι αποφευχθείσες εξωτερικές δαπάνες είναι το περιβαλλοντικό κόστος που θα βάρυνε την εταιρεία αν η ίδια ποσότητα ενέργειας παραγόταν από παραγωγική εγκατάσταση που λειτουργεί με συμβατική ενέργεια. Οι δαπάνες αυτές θα υπολογίζονται με βάση τη διαφορά μεταξύ, αφενός, των εξωτερικών δαπανών που πραγματοποιήθηκαν και δεν πληρώθηκαν από τους παραγωγούς ανανεώσιμης ενέργειας και, αφετέρου, των εξωτερικών δαπανών που πραγματοποιήθηκαν και δεν πληρώθηκαν από τους παραγωγούς μη ανανεώσιμης ενέργειας. Για την εκτέλεση των υπολογισμών αυτών, το κράτος μέλος οφείλει να χρησιμοποιεί μια διεθνώς αναγνωρισμένη μέθοδο υπολογισμού την οποία πρέπει να κοινοποιεί στην Επιτροπή. Το κράτος μέλος θα πρέπει επίσης να παρέχει κυρίως μία συγκριτική ανάλυση του κόστους, δεόντως αιτιολογημένη και ποσοτικοποιημένη, με εκτίμηση των εξωτερικών δαπανών των ανταγωνιστών παραγωγών ενέργειας, ώστε να αποδεικνύεται ότι η ενίσχυση συνιστά πραγματική αντιστάθμιση για τις μη καλυπτόμενες εξωτερικές δαπάνες.

Εν πάση περιπτώσει, το ποσό της ενίσχυσης που χορηγείται με τον τρόπο αυτό στον παραγωγό ανανεώσιμης ενέργειας δεν μπορεί να υπερβαίνει τα πέντε λεπτά ευρώ (eurocents) ανά kWh.

Άλλωστε, το ποσό της ενίσχυσης που χορηγείται στους παραγωγούς το οποίο υπερβαίνει το ποσό της ενίσχυσης που προκύπτει από την εναλλακτική λύση 1 πρέπει, οπωσδήποτε, να επανεπενδύεται από τις επιχειρήσεις στον κλάδο των ανανεώσιμων ενεργειών. Το ποσό αυτό θα λαμβάνεται υπόψη από την Επιτροπή, εφόσον η δραστηριότητα αυτή απολαύει κρατικών ενισχύσεων.

64. Προκειμένου να εξασφαλισθεί η συνοχή της παρούσας εναλλακτικής λύσης 3 με τους γενικούς κανόνες ανταγωνισμού, η Επιτροπή πρέπει να είναι βέβαιη ότι η ενίσχυση δεν συνεπάγεται στρέβλωση του ανταγωνισμού αντίθετη προς το κοινό συμφέρον. Με άλλα λόγια, η Επιτροπή πρέπει να έχει τη βεβαιότητα ότι η ενίσχυση θα έχει ως αποτέλεσμα μια πραγματικά συνολική ανάπτυξη των ανανεώσιμων ενεργειών εις βάρος των παραδοσιακών ενεργειών, και όχι μια απλή μεταφορά μεριδίων της αγοράς μεταξύ ανανεώσιμων ενεργειών. Συνεπώς, θα πρέπει να πληρούνται οι ακόλουθοι όροι:

α) η ενίσχυση που χορηγείται σύμφωνα με την παρούσα εναλλακτική λύση πρέπει να αποτελεί μέρος ενός συστήματος που αντιμετωπίζει ισότιμα τις επιχειρήσεις οι οποίες υφίστανται στον κλάδο των ανανεώσιμων ενεργειών·

β) το σύστημα πρέπει να προβλέπει τη χορήγηση ενισχύσεων χωρίς διακρίσεις μεταξύ επιχειρήσεων που παράγουν την αυτή ανανεώσιμη ενέργεια·

γ) το σύστημα αυτό πρέπει να ελέγχεται από την Επιτροπή ανά πενταετία.

Ε.3.3.4. *Εναλλακτική λύση 4*

65. Τα κράτη μέλη διατηρούν τη δυνατότητα να χορηγούν λειτουργικές ενισχύσεις σύμφωνα με τις γενικές διατάξεις περί λειτουργικών ενισχύσεων που ορίζονται στα σημεία 45 και 46.

Ε.3.4. *'Όροι για τη χορήγηση λειτουργικών ενισχύσεων υπέρ της συνδυασμένης παραγωγής ηλεκτρισμού και θερμότητας*

66. Η Επιτροπή είναι της γνώμης ότι οι ενισχύσεις λειτουργίας δικαιολογούνται για τη συνδυασμένη παραγωγή ηλεκτρισμού και θερμότητας, όταν πληρούνται οι όροι που αναφέρονται στο σημείο 31. Οι εν λόγω ενισχύσεις μπορούν να χορηγηθούν στις επιχειρήσεις που εξασφαλίζουν τη δημόσια διανομή θερμότητας και ηλεκτρισμού όταν το κόστος παραγωγής της ηλεκτρικής ενέργειας ή της θερμότητας υπερβαίνει την αγοραία τιμή. Υπό ανάλογες συνθήκες, είναι δυνατή η χορήγηση ενισχύσεων λειτουργίας υπό τους όρους που προβλέπονται στα σημεία 58 έως 65. Για να αποφασιστεί εάν η ενίσχυση είναι απαραίτητη λαμβάνονται υπόψη οι δαπάνες και τα έσοδα που προκύπτουν από την παραγωγή και πώληση της θερμότητας και της ηλεκτρικής ενέργειας.

67. Οι λειτουργικές ενισχύσεις μπορούν να χορηγούνται κάτω από τις ίδιες συνθήκες για τη βιομηχανική χρησιμοποίηση της συνδυασμένης παραγωγής θερμότητας και ηλεκτρισμού, όταν αποδεικνύεται ουσιαστικά ότι το κόστος παραγωγής μίας μονάδας ενέργειας με την εν λόγω τεχνική είναι ανώτερο της αγοραίας τιμής μίας μονάδας παραδοσιακής ενέργειας. Το κόστος παραγωγής μπορεί να συμπεριλάβει τη συνήθη αποδοτικότητα της εγκατάστασης, αλλά τα ενδεχόμενα κέρδη για την επιχείρηση όσον αφορά την παραγωγή θερμότητας πρέπει να αφαιρούνται από το κόστος παραγωγής.

ΣΤ. **ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ, ΜΕΤΡΑ ΚΑΙ ΜΕΣΑ ΓΙΑ ΤΗ ΜΕΙΩΣΗ ΤΩΝ ΑΕΡΙΩΝ ΦΑΙΝΟΜΕΝΟΥ ΘΕΡΜΟΚΗΠΙΟΥ**

68. Το πρωτόκολλο του Κιότο που υπογράφτηκε από τα κράτη μέλη και την Κοινότητα προβλέπει ότι τα υπογράφοντα μέρη δεσμεύονται, για το χρονικό διάστημα από 2008 έως 2012, να περιορίσουν ή να μειώσουν τις εκπομπές αερίων που ευθύνονται για το φαινόμενο του θερμοκηπίου. Για το σύνολο της Κοινότητας, στόχος είναι να περιοριστούν οι εκπομπές των αερίων αυτών κατά 8 % σε σχέση με το επίπεδο στο οποίο είχαν φθάσει το 1990.

69. Τα κράτη μέλη και η Κοινότητα αντίστοιχα ως υπογράφοντα μέρη μπορούν να επιτύχουν τους στόχους μείωσης των αερίων φαινομένου θερμοκηπίου αφενός χάρη στην εφαρμογή κοινών και συντονισμένων πολιτικών και μέτρων σε κοινοτικό επίπεδο ([41]), περιλαμβανομένων και οικονομικών μέτρων και, αφετέρου, προσφεύγοντας στα μέσα που έχουν θεσμοθετηθεί από το ίδιο το πρωτόκολλο του Κιότο, και συγκεκριμένα τις εμπορεύσιμες άδειες, την από κοινού υλοποίηση και το μηχανισμό «καθαρής» ανάπτυξης.

70. Ελλείψει κοινοτικού κειμένου στον τομέα αυτό, και με την επιφύλαξη του δικαιώματος πρωτοβουλίας της Επιτροπής να προτείνει ανάλογο κείμενο, επαφίεται σε κάθε κράτος μέλος να ορίσει τις πολιτικές, τα μέτρα και τα μέσα που επιθυμεί να χρησιμοποιήσει για να συμμορφωθεί προς τους στόχους που συμφωνήθηκαν στο πλαίσιο του πρωτοκόλλου του Κιότο.

71. Η Επιτροπή κρίνει ότι ορισμένες από τις διαδικασίες που διατηρούν τα κράτη μέλη για να συμμορφωθούν προς τους στόχους του εν λόγω πρωτοκόλλου ενδέχεται να συνιστούν κρατικές ενισχύσεις, αλλά είναι ακόμη πρόωρο να καθοριστούν οι όροι έγκρισης των ενδεχόμενων ενισχύσεων.

Ζ. **ΒΑΣΗ ΤΗΣ ΠΑΡΕΚΚΛΙΣΗΣ ΓΙΑ ΟΛΑ ΤΑ ΣΧΕΔΙΑ ΠΟΥ ΕΞΕΤΑΖΕΙ Η ΕΠΙΤΡΟΠΗ**

72. Εντός των ορίων και των προϋποθέσεων που καθορίζει το παρόν πλαίσιο, η Επιτροπή θα επιτρέπει τη χορήγηση ενισχύσεων υπέρ της προστασίας του περιβάλλοντος σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 87 παράγραφος 3 στοιχείο γ) της συνθήκης ΕΚ για τις «ενισχύσεις για την προώθηση της αναπτύξεως ορισμένων οικονομικών δραστηριοτήτων . . . εφόσον δεν αλλοιώνουν τους όρους των συναλλαγών κατά τρόπο που θα αντέκειτο προς το κοινό συμφέρον».

73. Οι ενισχύσεις για την προώθηση της υλοποίησης σημαντικών σχεδίων κοινού ευρωπαϊκού ενδιαφέροντος με πρωταρχικό άξονα το περιβάλλον, τα οποία έχουν ευεργετικά αποτελέσματα πέραν των συνόρων των ενδιαφερομένων κρατών μελών, μπορούν να εγκριθούν βάσει της παρέκκλισης που προβλέπεται στο άρθρο 87 παράγραφος 3 στοιχείο β) της συνθήκης ΕΚ. Ωστόσο, οι εν λόγω ενισχύσεις πρέπει να είναι αναγκαίες για την υλοποίηση του σχεδίου, το οποίο πρέπει να είναι ειδικό και σαφώς προσδιορισμένο, σημαντικό από ποιοτική άποψη και να συμβάλει με σαφή και υποδειγματικό τρόπο στα κοινά ευρωπαϊκά συμφέροντα. Κατά την εφαρμογή της παρέκκλισης αυτής, η Επιτροπή μπορεί να εγκρίνει υψηλότερα ποσοστά ενισχύσεων από τα όρια που ισχύουν για τις ενισχύσεις βάσει του άρθρου 87 παράγραφος 3 στοιχείο γ).

Η. **ΣΩΡΕΥΣΗ ΕΝΙΣΧΥΣΕΩΝ ΑΠΟ ΔΙΑΦΟΡΕΤΙΚΕΣ ΠΗΓΕΣ**

74. Τα ανώτατα όρια που καθορίζονται στο παρόν πλαίσιο ισχύουν είτε η εξεταζόμενη ενίσχυση χρηματοδοτείται εξ ολοκλήρου από κρατικούς πόρους είτε από κοινοτικούς, εν μέρει ή πλήρως. Οι ενισχύσεις που εγκρίνονται κατ' εφαρμογή του παρόντος πλαισίου δεν μπορούν να σωρευθούν με άλλες κρατικές ενισχύσεις κατά την έννοια του άρθρου 87 παράγραφος 1 της συνθήκης, ούτε με άλλες κοινοτικές χρηματοδοτήσεις, εάν μια τέτοια σώρευση συνεπάγεται ένταση ενίσχυσης ανώτερη αυτής που προβλέπεται από το παρόν πλαίσιο.

([41]) Για τις λεπτομέρειες των συντονισμένων και κοινών πολιτικών και μέτρων, βλέπε ιδίως την ανακοίνωση της Επιτροπής COM(1999) 230 «Προπαρασκευή της εφαρμογής του πρωτοκόλλου του Κιότο» της 19ης Μαΐου 1999.

Σε περίπτωση κρατικών ενισχύσεων για διαφορετικούς σκοπούς που αφορούν τις ίδιες επιλέξιμες δαπάνες, ισχύει το πλέον ευνοϊκό ανώτατο όριο ενίσχυσης.

Θ. ΚΑΤΑΛΛΗΛΑ ΜΕΤΡΑ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΕΝΝΟΙΑ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 88 ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΣ 1, ΤΗΣ ΣΥΝΘΗΚΗΣ ΕΚ

75. Η Επιτροπή θα προτείνει στα κράτη μέλη, με βάση το άρθρο 88 παράγραφος 1 της συνθήκης, τα ακόλουθα κατάλληλα μέτρα όσον αφορά τα υφιστάμενα καθεστώτα ενισχύσεών τους.

76. Για να είναι σε θέση η Επιτροπή να αξιολογήσει τη χορήγηση σημαντικών ενισχύσεων στα πλαίσια εγκεκριμένων καθεστώτων, καθώς και κατά πόσον οι ενισχύσεις αυτές συμβιβάζονται με την κοινή αγορά, θα προτείνει στα κράτη μέλη, ως κατάλληλο μέτρο βάσει του άρθρου 88 παράγραφος 1, να της κοινοποιούν εκ των προτέρων όλα τα ατομικά σχέδια επενδυτικών ενισχύσεων που χορηγούνται βάσει εγκεκριμένου καθεστώτος, όταν οι επιλέξιμες δαπάνες υπερβαίνουν τα 25 εκατ. ευρώ και η ενίσχυση υπερβαίνει τα ακαθάριστο ισοδύναμο επιδότησης των 5 εκατ. ευρώ. Η κοινοποίηση πρέπει να πραγματοποιείται με τη βοήθεια του εντύπου που περιέχεται στο παράρτημα.

77. Η Επιτροπή θα προτείνει επίσης στα κράτη μέλη, ως κατάλληλο μέτρο βάσει του άρθρου 88 παράγραφος 1, να προσαρμόσουν τα υφιστάμενα σε αυτά καθεστώτα ενισχύσεων υπέρ της προστασίας του περιβάλλοντος, ώστε να καταστούν αυτά συμβιβάσιμα με το παρόν πλαίσιο πριν από την 1η Ιανουαρίου 2002.

78. Η Επιτροπή θα καλέσει τα κράτη μέλη να της γνωστοποιήσουν, μέσα σε προθεσμία ενός μηνός από τη λήψη της πρότασης κατάλληλων μέτρων που αναφέρονται στις παραγράφους 75 έως 77, ότι συμφωνούν να συμμορφωθούν με τις διατάξεις αυτές. Ελλείψει απάντησης, η Επιτροπή θα θεωρήσει ότι το κράτος μέλος δεν συμφωνεί με την πρόταση.

79. Η Επιτροπή υπενθυμίζει ότι με εξαίρεση τις ενισχύσεις που χαρακτηρίζονται ως «ήσσονος σημασίας» σύμφωνα με τις διατάξεις του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 69/2001 ([42]), το παρόν πλαίσιο δεν θίγει την υποχρέωση των κρατών μελών σύμφωνα με το άρθρο 88 παράγραφος 3 της συνθήκης ΕΚ, να κοινοποιούν όλα τα καθεστώτα ενισχύσεων, όλες τις τροποποιήσεις των εν λόγω καθεστώτων καθώς και κάθε μεμονωμένη ενίσχυση που χορηγείται στις επιχειρήσεις εκτός του πλαισίου συγκεκριμένων καθεστώτων.

80. Η Επιτροπή προτίθεται να εγκρίνει κάθε μελλοντικό καθεστώς μόνο εφόσον τηρούνται οι διατάξεις του παρόντος πλαισίου.

Ι. ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΟΥ ΠΛΑΙΣΙΟΥ

81. Το παρόν πλαίσιο αρχίζει να εφαρμόζεται από τη δημοσίευσή του στην «*Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων*». Η ισχύς του λήγει στις 31 Δεκεμβρίου 2007. Η Επιτροπή μπορεί να τροποποιήσει το πλαίσιο αυτό πριν από τις 31 Δεκεμβρίου 2007, για σημαντικούς λόγους πολιτικής ανταγωνισμού, περιβαλλοντικής πολιτικής ή λαμβάνοντας υπόψη άλλες κοινοτικές πολιτικές ή διεθνείς δεσμεύσεις.

82. Η Επιτροπή εφαρμόζει τις διατάξεις του παρόντος πλαισίου σε όλες τις περιπτώσεις επί των οποίων καλείται να λάβει απόφαση μετά τη δημοσίευσή του στην Επίσημη Εφημερίδα, ακόμη και αν οι περιπτώσεις αυτές είχαν κοινοποιηθεί πριν από την εν λόγω δημοσίευση.

Για τις μη κοινοποιηθείσες ενισχύσεις, η Επιτροπή θα εφαρμόσει:

α) τις διατάξεις του παρόντος πλαισίου, εάν η ενίσχυση χορηγήθηκε μετά τη δημοσίευση του εν λόγω πλαισίου στην *Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων*·

β) το πλαίσιο που ίσχυε κατά τη στιγμή χορήγησης της ενίσχυσης για όλες τις άλλες περιπτώσεις.

Κ. ΕΝΣΩΜΑΤΩΣΗ ΤΗΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΣΕ ΑΛΛΑ ΠΛΑΙΣΙΑ ΚΡΑΤΙΚΩΝ ΕΝΙΣΧΥΣΕΩΝ

83. Το άρθρο 6 της συνθήκης ορίζει ότι «οι απαιτήσεις της περιβαλλοντικής προστασίας πρέπει να ενταχθούν στον καθορισμό και στην εφαρμογή των κοινοτικών πολιτικών και δράσεων που αναφέρονται στο άρθρο 3, ιδίως προκειμένου να προωθηθεί η αειφόρος ανάπτυξη». Κατά τη θέσπιση ή την αναθεώρηση άλλων κοινοτικών πλαισίων στον τομέα των κρατικών ενισχύσεων, η Επιτροπή θα εξετάζει κατά πόσον μπορούν να ληφθούν περισσότερο υπόψη οι απαιτήσεις αυτές. Στο πλαίσιο αυτό, η Επιτροπή θα εξετάζει κατά πόσον θα ήταν σκόπιμο να ζητείται από τα κράτη μέλη η υποβολή μελέτης περιβαλλοντικών επιπτώσεων κατά την κοινοποίηση οποιουδήποτε σημαντικού σχεδίου ενισχύσεων, ανεξάρτητα από τον τομέα των δραστηριοτήτων.

([42]) Βλέπε υποσημείωση 10.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΙΚΕΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ ΠΑΡΕΧΟΜΕΝΕΣ ΚΑΝΟΝΙΚΑ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΚΟΙΝΟΠΟΙΗΣΗ ΚΡΑΤΙΚΩΝ ΕΝΙΣΧΥΣΕΩΝ ΥΠΕΡ ΤΗΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΤΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ ΠΟΥ ΠΡΟΒΛΕΠΕΙ ΤΟ ΑΡΘΡΟ 88 ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΣ 3 ΤΗΣ ΣΥΝΘΗΚΗΣ

(Καθεστώτα, ενισχύσεις που χορηγούνται κατ' εφαρμογήν εγκεκριμένου καθεστώτος και ενισχύσεις ad hoc)

Πληροφορίες που επισυνάπτονται στο γενικό ερωτηματολόγιο του τμήματος Α, παράρτημα ΙΙ, της επιστολής 2ας Αυγούστου 1995 που έστειλε η Επιτροπή στα κράτη μέλη σχετικά με τις κοινοποιήσεις και τις τυποποιημένες ετήσιες εκθέσεις.

1. Στόχοι.

   Γενική περιγραφή των στόχων του μέτρου και του είδους της προωθούμενης προστασίας του περιβάλλοντος.

2. Περιγραφή του μέτρου.

   Λεπτομερής περιγραφή του μέτρου και των δικαιούχων.

   Περιγραφή των συνολικών επενδυτικών δαπανών και των επιλέξιμων δαπανών.

   Εάν το εν λόγω μέτρο έχει ήδη εφαρμοστεί κατά το παρελθόν, ποια αποτελέσματα επιτεύχθηκαν στον τομέα του περιβάλλοντος.

   Εάν το μέτρο είναι νέο, ποια αποτελέσματα αναμένονται στον τομέα του περιβάλλοντος και για ποιο χρονικό διάστημα.

   Για τις ενισχύσεις που χορηγούνται λόγω υπέρβασης των περιβαλλοντικών προτύπων, να προσδιοριστεί ποιο είναι το πρότυπο που ισχύει και με ποιο τρόπο το εν λόγω μέτρο επιτρέπει την εξασφάλιση ενός σημαντικά υψηλότερου επιπέδου προστασίας του περιβάλλοντος.

   Για τις ενισχύσεις που χορηγούνται χωρίς να υπάρχουν υποχρεωτικά πρότυπα, να διευκρινισθεί λεπτομερώς πώς καθορίζονται οι επιλέξιμες δαπάνες.